

Faktorer som påverkar valet av unghästutbildare

Lina Andersson Norén, Ylva Falkeström & Jonna Jansson

Självständigt arbete • 15 hp

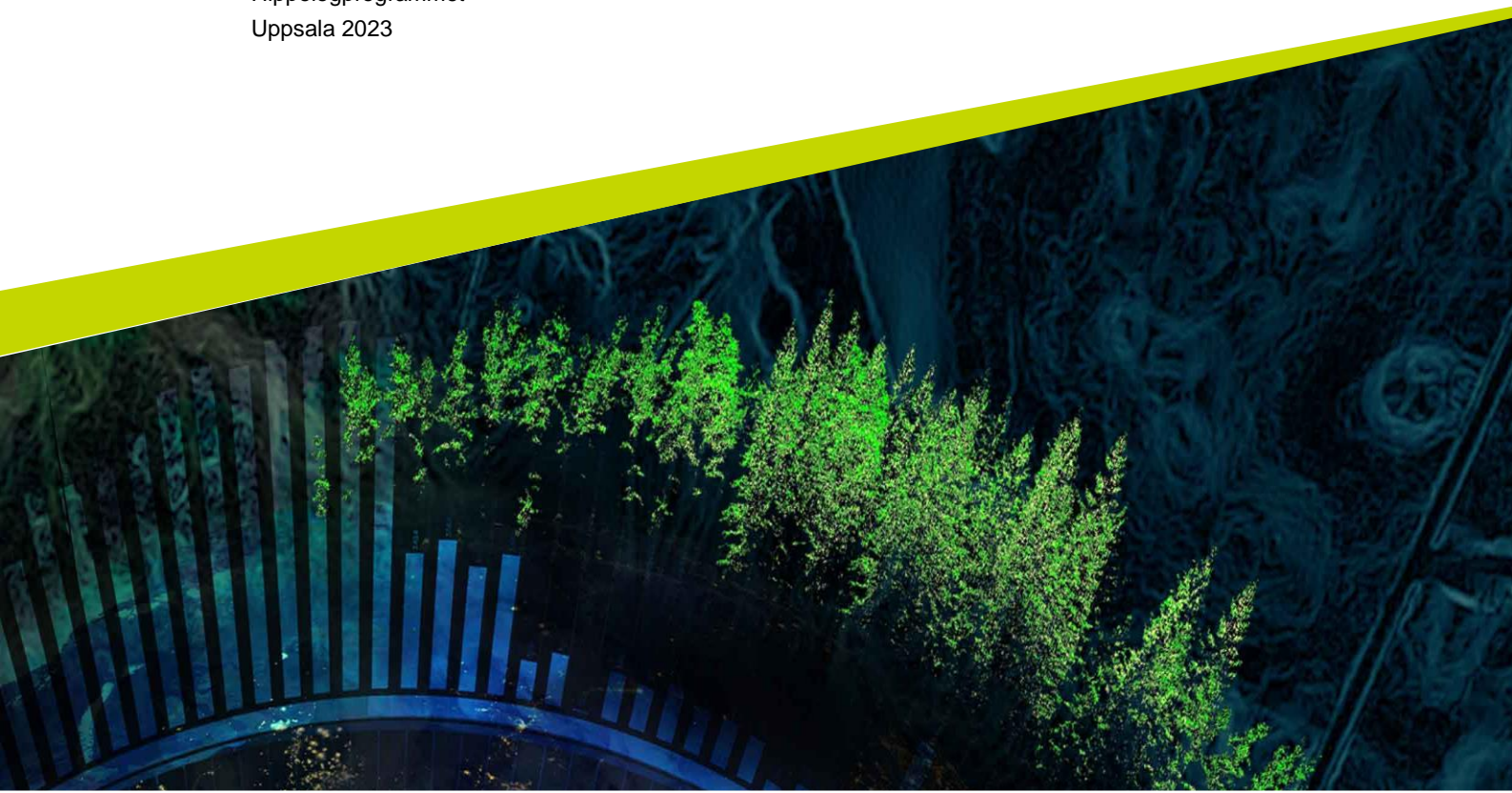
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi/ Enheten för hippologutbildning

Hippologprogrammet

Uppsala 2023

Faktorer som påverkar valet av unghästutbildare

Factors that influence the choice of young horse trainers

Lina Andersson Norén, Ylva Falkeström & Jonna Jansson

Handledare: Elisabeth Olsson, Ridskolan Strömsholm
Examinator: Karin Morgan, Ridskolan Strömsholm & SLU, institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Examensarbete i hippologi
Kurskod: EX0864
Program/utbildning: Hippologprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2023
Serietitel: Examensarbete på kandidatnivå
Delnummer i serien: K153

Nyckelord: häst, hästvälfärd, tjänster, unghästutbildning, frågesamtal

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institution för anatomi, fysiologi och biokemi
Enheten för hippologutbildning

Sammanfattning

De ridhästar som föds upp i Sverige idag är mycket talangfulla. De har en stor kapacitet inom både gångarter och hoppning, är mycket känsliga, explosiva och reaktiva. Explosivare hästar har bidragit till att hästarna blivit svårare för mindre rutinerade personer att hantera och utbilda på ett säkert och korrekt sätt. Detta är anledningen till att många hästuppfödare och hästägare väljer att lämna sina unghästar, framtida tävlingshästar, för utbildning till erfarna unghästutbildare. De flesta unghästutbildare använder sig av ett utbildningssystem som bygger på Utbildningsstegen. Detta system borgar för att hästarna utbildas på ett långsiktigt, hållbart och säkert sätt. Det finns relativt lite information att hitta om vilka tjänster olika hästutbildare erbjuder samt vad hästuppfödare och hästägare efterfrågar vid utbildning av sin tre- till fyraåriga unghäst, vilket är märkligt då marknaden för unghästutbildning är omfattande i Sverige idag. Studiens primära syfte var att undersöka hästägares och hästuppfödares önskemål och prioriteringar vid valet av unghästutbildare till sina tre- och fyraåriga unghästar. Studiens sekundära syfte var att sammanställa vilka tjänster unghästutbildare erbjuder sina kunder samt hur de arbetar och resonerar kring unghästutbildning. Studien avgränsar sig till hästuppfödare och hästägare av framtida sport- och tävlingshästar samt professionella unghästutbildare. Frågeställningarna som besvarades var: Vilka faktorer påverkar hästuppfödare och hästägares val av unghästutbildare? Hur kan unghästutbildare möta kundernas önskemål avseende utbildningssystem, hästhållning och kundkontakt? Den metod som använts var kvalitativ intervjustudie. Totalt tolv intervjuer genomfördes med fyra hästuppfödare, fyra hästägare och fyra unghästutbildare. Materialet som samlades in transkriberades och analyserades därefter genom innehållsanalys. De teman som togs fram från innehållsanalysen var utbildningssystem, hästvelfärd, kundkontakt, ekonomi, resultat från unghästtest och tävling samt utbud och efterfrågan av tjänster. Resultatet visade att inridning, visning på unghästtest, visning på ridhästtest, visning på bruksprov, vidareutbildning, tävling och försäljning var tjänster som både efterfrågades av hästuppfödare och hästägare och erbjöds av unghästutbildarna. Unghästutbildarnas resultat från unghästtest och tävling var viktigt för hästuppfödarna och hästägarna vid valet av unghästutbildare. Det främsta sättet för unghästutbildarna att marknadsföra företaget var genom bra resultat på tävling och/eller unghästtest. Alla respondenter poängterade vikten av att den unga hästen måste få daglig utevistelse. Studiens slutsats var att de faktorer som påverkar valet av unghästutbildare var att unghästutbildaren har resultat från unghästtest eller tävling, unghästutbildarens utbildningssystem för hästarna, hästvelfärd, kundkontakt och ekonomi. För att unghästutbildare ska kunna möta hästuppfödarens och hästägarens efterfrågade önskemål är det viktigt att erbjuda varierad träning, anpassad utbildning efter hästen som enskild individ mot kundens önskemål, utevistelse samt upprätthålla god dialog och löpande uppdateringar rörande hästen och dess utveckling.

Nyckelord: häst, hästvelfärd, tjänster, unghästutbildning, frågesamtal

Abstract

The riding horses bred in Sweden are very talented. They have a grate ability in both gaits and jumping and are very sharp, explosive, and reactive. More explosive horses have contributed to the horses being more difficult for less experienced riders to handle and educate in a safe and correct way. This is the reason to why many horse breeders and horse owners choose to leave their young horses, future competition horses, to more experienced young horse trainers. Most young horse trainers use an education system based on what in Sweden is called the ladder of education (“*Utbildningsstegen*”). This system contributes to horses being educated in a long term sustainable and safe way. There is relatively little information to find about what services the young horse trainers offer and also what breeders and horse-owners look for regarding the education of their three- to four-year-old horses. This is strange since the market for young horse education is extensive in Sweden today. The study’s primary aim was to investigate the desires and priorities from horse-owners and breeders when choosing young horse trainers for their three- and four-year-old horses. The study’s secondary aim was to compile what services young horse trainers offer their customers and how they work and reason regarding the education of the young horse. The questions answered were the following: What factors influence the choice of young horse trainer? How can young horse trainers meet the customers’ desires regarding education system, horse keeping and customer service? The method that’s been used was a qualitative interview study. Twelve interviews were carried out in three different categories, four breeders, four horse owners and four young horse trainers. The gathered material was transcribed and was then analyzed through content analysis. The results showed that breaking, presenting at young horse test, presenting at riding horse test, presenting at competition, continued education, competing, and selling were services that was both being asked by breeders and owners and offered by the young horse riders. Previous results at young horse test and competition were highly prioritized by the breeders and horse owners when choosing young horse rider. The most prominent way for the young horse riders to market their business was through good results at competitions and/or young horse test. All respondents emphasized the importance of letting the young horse have time outdoors daily. In conclusion, the prominent factors in the choice of trainer of young horses were if the young horse trainer had previous results from young horse test of competition, the trainer’s education system for the horses, horse welfare, customer service and economy. To meet the desires from horse breeders and horse owners, it is important for the trainer to offer varied training, customized training for each horse as an individual according to the customer’s desire, outdoor time as well as maintaining a satisfactory dialogue and updates concerning the development of the horse.

Keywords: horse, horse welfare, services, young horse training, question call

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1 Problem	8
1.2 Syfte	9
1.3 Frågeställning.....	9
2. Teoriavsnitt.....	10
2.1 Bedömning av unga ridhästar	10
2.2 Utbildning av den unga ridhästen	12
2.3 Unghästutbildaren	13
2.4 Hästvelfärd	15
2.5 Kundkontakt	16
2.6 Ekonomi	16
3. Material och metoder	18
3.1 Urval.....	18
3.2 Genomförande	18
3.3 Resultatbearbetning.....	19
3.4 Etik	19
4. Resultat	21
4.1 Hästuppfödarna.....	21
4.2 Hästägarna.....	24
4.3 Unghästutbildarna	26
5. Diskussion	31
5.1 Faktorer som påverkar valet av unghästutbildare.....	31
5.2 Utbud och efterfrågan av tjänster.....	36
5.3 Metod och genomförande	37
5.4 Framtida studier och möjliga utvecklingsmöjligheter	37
5.5 Slutsats	38
Referenser.....	39
Populärvetenskaplig sammanfattning	43
Författarnas tack	44
Bilaga 1, frågor till intervjuer	45

1. Inledning

Avelsföreningen för den svenska varmblodiga hästen (ASVH) är en av tre grundare till Ackordhäststiftelsen. Genom stipendier och bidrag stödjer Ackordhäststiftelsen den svenska aveln för tre olika raser, däribland svenskt varmblod (Ackordhäststiftelsen u.å). ASVH bildades år 1928 med målet att föda upp en häst för flera ridsportsgrenar. Under de senaste åren har aveln inriktats mer mot sportprestationer och avelsmålet idag är att producera en ädel, hållbar och korrekt varmblodshäst som genom sin ridbarhet, prestationsinriktade temperament, goda rörelser och hoppförmåga ska vara internationellt konkurrenskraftig (Graaf 2004). Detta har bidragit till att dagens hästar är känsligare än förr, besitter större kapacitet, mer explosivitet och större flyktinstinkt (Flyinge AB 2013).

Det goda avelsarbetet i Sverige har bidragit till att det finns flera svenskuppfödda hästar på de internationella rankinglistorna inom olika tävlingsdiscipliner för ridhästar (Federation Equestrian International 2023). År 2022 var första gången en svenskuppfödd häst vann ett världsmästerskap (World of Showjumping 2022). Markan Cosmopolit, som ingick i det svenska laget som tog VM-guld sommaren 2022, är uppfödd av Sören Savgren (Väddö norr om Norrtälje) och utbildad i Sverige (World of Showjumping 2022). Markan Cosmopolit köptes in till Ridskolan Strömsholm när han har två och ett halvt år gammal och har, som ung, utbildats samt tävlats av Ridskolan Strömsholms personal och stipendiater (Flyinge 2018). Som unghäst visades Markan Cosmopolit på Swedish Warmblood Association (SWB) unghästtest, kvalitetsbedömning och deltog i Breeders Trophy, en årgångstävling för svenska varmblod, vilka är viktiga delmål i den unga hästens utbildning och har en stor betydelse för den svenska aveln av ridsporthästar (SWB). År 2015, när Markan Cosmopolit var fyra år tog stallmästare Jens Fredricson över Markan Cosmopolit och fortsatte utvecklingen mot toppen (Flyinge 2018). Markan Cosmopolit är ett bevis på hur viktig en korrekt grundutbildning av den unga hästen är för att skapa förutsättningar för att ta fram en mästerskapshäst (Tidningen Ridsport 2022). Hästarna föds varken som mästerskapshästar eller hobbyhästar, de föds som föl och måste utbildas och formas för att passa sin tänkta uppgift (Tidningen Ridsport 2022).

Hästar har olika temperament kräver individuellt anpassad hantering och utbildning. För den oerfarne hästägaren/ryttaren kan det vara svårt att förstå vilket

temperament som hästen har och varför den reagerar som den gör. För att korrigera ett beteende utan vetskapen om varför hästen reagerar på ett visst sätt och hur hästen bäst hanteras i den uppkomna situationen kan ge konsekvenser som oönskade beteenden. Det oönskade beteendet kan ta lång tid att arbeta bort och kan innebära en säkerhetsrisk för både häst och ryttare/skötare. Då hästarna reagerar starkare bidrar detta till att hästarna blivit svåra för mindre rutinerade människor att hantera. En rutinerad unghästutbildare kan läsa av svåra situationer och avleda beteendet utan att behöva korrigera hårt. (Flyinge AB 2013)

Fredricson & Andersson (2008) skrev att alla ryttare inte är lämpliga att utbilda unghästar. De flesta hästuppfödare eller hästägare lämnar därför iväg sina unghästar till mer erfarna ryttare, unghästutbildaren (Graf 2004). Ryttarna, som har till uppgift att utbilda unghästarna, är av stor betydelse för hästens hållbarhet och framtida karriär (Wallin et al. 2001). Om unghästarna inte får en adekvat och korrekt grund i sin utbildning skapar detta problem för framtiden (Fredricson & Andersson 2008). Problem som kan uppstå är att hästen arbetas i obalans, vilket leder till en snedhet som hästen sedan måste kompensera (Fredricson & Andersson 2008). Snedheten kan leda till muskelspänningar, stelhet, ledproblem och överbelastningsskador vilket kan ge upphov till smärta (Fredricson & Andersson 2008). I värsta fall kräver denna ohälsa veterinärvård eller begränsar hästens kapacitet, vilket leder till att många hästar förlösas (Fredricson & Andersson 2008). För att undvika detta har SWB och Flyinge med finansiering av Hästnäringens Nationella Stiftelse tagit fram den så kallade Utbildningsstegen för unga ridhästar (SWB u.å.c).

1.1 Problem

De ridhästar som föds upp i Sverige idag är mycket talangfulla. De har en stor kapacitet inom både gångarter och hoppning, är mycket känsliga, explosiva och reaktiva. Explosivare hästar har bidragit till att hästarna blivit svårare för mindre rutinerade personer att hantera och utbilda på ett säkert och korrekt sätt. Detta är anledningen till att många hästuppfödare och hästägare väljer att lämna i väg sina unghästar, framtida tävlingshästar, till erfarna unghästutbildare. De flesta unghästutbildare använder sig av ett utbildningssystem som bygger på Utbildningsstegen. Detta system borgar för att hästarna utbildas på ett långsiktigt hållbart och säkert sätt. Det finns relativt lite information att hitta om vilka tjänster olika hästutbildare erbjuder samt vad hästuppfödare och hästägare efterfrågar vid utbildning av sin tre- till fyraåriga unghäst, vilket är märkligt då marknaden för unghästutbildning är omfattande i Sverige idag.

1.2 Syfte

Studiens primära syfte var att undersöka hästuppfödare och hästägares önskemål och prioriteringar vid valet av unghästutbildare för sina tre- och fyraåriga unghästar. Studiens sekundära syfte var att sammanställa vilka tjänster unghästutbildare erbjuder sina kunder samt hur de arbetar och resonerar kring unghästutbildning. Studien avgränsar sig till hästuppfödare och hästägare av framtida sport- och tävlingshästar samt professionella unghästutbildare.

1.3 Frågeställning

Vilka faktorer påverkar hästuppfödare och hästägares val av unghästutbildare?

Hur kan unghästutbildare möta kundernas önskemål avseende utbildningssystem, hästhållning och kundkontakt?

2. Teoriavsnitt

2.1 Bedömning av unga ridhästar

2.1.1 Unghästtest

Förr visades både yngre och äldre hästar på sommarpremiering. Ett tillfälle för att få en bedömning av hästens exteriör och gångarter för hand. Många hästuppfödare visade då sina hästar själv. Införandet av mer omfattande bedömningar av unga hästar så som kvalitetsbedömning och senare även Treårstest, där ett ridmoment ingick, gjorde att ett flertal hästuppfödare valde att lämna bort sina hästar för inridning. Hästuppfödarna lämnade sina unghästar till rutinerade ryttare, unghästutbildarna. Under de åren som kvalitetsbedömning och unghästtestet har funnits har en utveckling mot professionalisering på dessa bedömningar iakttagits. I dagsläget väljer allt fler hästuppfödare och hästägare att lämna bort sina hästar för både inridning och visning på test. (Olsson pers., medd. 2023)

År 1999 introducerades ett unghästtest för treåringar, treårstestet (Viklund 2010). Syftet var att ge möjlighet till en tidigare allsidig bedömning av unga hästar som kan ligga till grund för avelsvärderingen av hingstar och ston. Detta test för treåringa hästar var tänkt som ett komplement till kvalitetsbedömningen som genomfördes vid hästens fyra och fem års ålder och hade till syfte att få hästnäringen att påbörja utbildning av den unga hästen vid en lägre ålder (Viklund 2010). Från år 2019 benämns treårstest istället unghästtest och är ett tillfälle att få hästens exteriör, gångarter och hoppförmåga bedömd (SWB u.å.b). Unghästtestet utgör underlag för uttagning till treårschampionat under Breeders Trophy och Rikssto samt ger domare möjlighet att rekommendera ägare att sätta de bästa stona i avel redan som treåring (SWB u.å.b). Unghästtesten är öppna för treåringa hästar och fyraåringar som inte visats tidigare (SWB u.å.b). Antalet visade hästar har från år 2011 till 2022 har varit mellan 801 och 1241, fördelat på cirka 30 platser över landet (SWB u.å.b).

För att erhålla diplom på unghästtest krävs ett godkänt ridprov (SWB 2023). Det är ridprovet som medför att flertalet hästuppfödare väljer att lämna sina hästar till

ryttare med kunskap om unghästutbildning och visning (SWB u.å.a). Resultatet från unghästtestet följer sedan hästen genom hela livet och är officiella och finns att hitta på SWB hemsida (SWB 2023).

2.1.2 Ridhästtest

År 1973 införde SWB kvalitetstävlan, sedermera kvalitetsbedömning, och från år 1995 har resultaten använts för att skatta avelsvärden för varmblodiga ridhästar (Viklund 2008). Fram till år 2019 har det arrangerats kvalitetsbedömningar som är öppna för fyraåriga hästar samt femåriga fölston (Thorén Hellsten 2023, pers. med.). Syftet med bedömningen var att ge värdefull information till hästägare om fortsatt träning, sport- och avelskarriär (SWB Örebro 2015). Ett annat syfte med bedömningen var att skapa en marknadsplats för säljare och köpare (SWB Örebro 2015). Kvalitetsbedömningen genomfördes fram till år 2005 i fem moment (Jönsson et al.2014). Tre av dessa moment var visning av gångarter vid hand, visning av gångarter under ryttare samt löshoppning (Jönsson et al. 2014). Utöver dessa moment ingick det två olika veterinärstationer där den ena bedömde medicinsk hälsa samt hovstatus och den andra ortopedisk hälsa (Jönsson et al. 2014). Sedan år 2006 genomförs kvalitetsbedömningen i tre moment, först mankhöjdmätning och ID-kontroll, sedan exteriör och gångarter för att sedan avsluta med löshoppning eller uppsutten hoppning (SWB Örebro 2015).Från år 2019 arrangerar de regionala avelsföreningarna och SWB ridhästtest på ungefär 15 olika platser i Sverige (SWB u.å.b). Ridhästtest är för fyraåriga hästar samt femåriga fölston. Om hästen visats på unghästtest kan ett val göras vid visning på ridhästtestet (SWB u.å.b).

2.1.3 Bruksprov

Bruksprov för hingstar utvecklades under sent 1970-tal och tidigt 1980-tal (Gerber Olsson et al. 1999). Bruksprovet är ett tillfälle för avelsvärdering av tre till fem år gamla hingstar samt för äldre hingstar som uppnått prestationskrav på tävling eller vid utländskt bruksprov (SWB u.å.e). Avelsvärderingen innebär att ta fram en tydlig och objektiv information om hingstarna för att uppfödare ska kunna göra ett optimalt hingstval (SWB u.å.e). Informationen innehåller avelshingstarnas utseende och prestationsegenskaper (SWB u.å.e). Bruksprovet för treåriga hingstar omfattar veterinärbesiktning, löshoppning, exteriörbedömning samt gångartsbedömning (SWB 2021). För fyra- och femåriga hästar består bruksprovet av veterinärbesiktning, löshoppning eller uppsutten hoppning, exteriörbedömning samt gångartsbedömning under ryttare. (SWB 2021)

2.1.4 Breeders Trophy

Breeders Trophy är en årgångstävling för unga hästar som arrangeras i hoppning, dressyr och fälttävlan av företaget Swede Horse som ägs av SWB. Tävligen syftar till att främja och uppmuntra avel av högkvalitativa hästar genom att utvärdera unga hästars prestationer och egenskaper i tävlingssammanhang. Breeders Trophy är öppet för Breeders Trophy anslutna fyra till sexåriga svenskregistrerade hästar. Hästuppfödare kan välja att mot en avgift ansluta sina hästar till tävlingen redan som föl. Hästarna kan även anslutas senare i livet, men avgiften stiger ju äldre hästen blir. Under finalen tävlar hästarna om premier som kommer från anslutningsavgifterna. Det är en viktig tävling för hästuppfödarna och hästägare då penningpenningpremier delas ut både till uppfödare och ägare om hästen blir placerad. Breeders Trophy anses vara den mest prestigefyllda tävlingen för unga hästar i Sverige. (SWB Equestrian Week u.å.a)

Breeders Trophy består av kvalificeringsomgångar som arrangeras runt om i landet, följt av en final där de bästa hästarna tävlar mot varandra. För att få delta på kvalificeringsomgångarna skall hästarna vara SWB-registrerade och anslutits till Breeders Trophy innan första kvaltävlingen. För att kvala till Breeders Trophy varierar kvalreglerna beroende på unghästens ålder. Den treåriga unghästen kvalificerar sig vid unghästtest. För den fyraåriga hästen finns flera tillvägagångssätt för kvalificering till final. Det kan göras på ridhästtest och vid kvaltävlingar som Svenska ridsportförbundet anordnar. (SWB Equestrian Week 2023)

2.2 Utbildning av den unga ridhästen

Utbildningsstegen för unga ridhästar är framtagen av representanter från näringen inom dressyr, hoppning och fälttävlan i samarbete med SWB och Flyinge med finansiering av Hästnäringens Nationella Stiftelse. I utbildningsstegen presenteras den övergripande utbildningen av unghästen från två och ett halvt års ålder upp till sex års ålder. Den treåriga unghästen ska under våren grundutbildas i longering med lätt inspanning efter behov, ta de framåt drivande och förhållande hjälperna för skritt, trav och galopp, etablera jämn och mjuk kontakt med ryttarens hand i trav och galopp, regelbundet ridas ut samt löshoppas utefter förmåga. Ett bra mål och avstämningstillfälle för treåringen är unghästtest som arrangeras på våren och sommaren. Därefter behöver unghästen ha en viloperiod och bete på cirka två till fyra månader. Till hösten är det dags för fortsatt utbildning och där ingår moment såsom tempoväxlingar, övergångar enkla övningar över bommar samt introduktion av uppsutten hoppning. Året då unghästen är fyra år är det huvudsakliga målet att kunna delta på fyraårschampionat eller ridhästtest för fyraåringar. Oavsett vilken gren hästen är avsedd att tävla i så måste hästen utbildas i dressyr för att kunna

fortsätta utvecklas. För fyraåringen handlar det främst att arbeta i varierande situationer, lära sig gå mellan hand och skänkel samt vänjas vid olika hindertyper. (SWB u.å.c)

Flyinge AB har gett ut en bok som sammanfattar den kunskap och erfarenhet de besitter efter att ha utbildat ryttare och hästar i över 350 år. Det är den kunskap som arbetats fram under dessa århundraden samt utbildningsstegen som ligger till grund för metoden som Flyinge AB använder sig av idag. Det är en god idé att på hösten när unghästen är två år påbörja inridningsprocessen. Det är då viktigt att det är unghästen som bestämmer takten då olika hästar lär sig olika snabbt. För att inläringen ska ske så effektivt som möjligt krävs en plan eller metod som får unghästen att förstå vad som förväntas av den. Det är även viktigt att de människor som ska sköta inridningsprocessen kan läsa av hästen och till det krävs kunskaper kring hästens beteenden. Inridningen av en häst brukar ta cirka två månader och då arbetas hästen tre till fem dagar i veckan. Ofta är det en god idé att arbeta unghästen efter hagvistelse eller tillsammans med andra hästar då detta ofta bidrar till mer avspända hästar i arbetet. (Flyinge AB 2013)

Braam (2011) skriver att de hästar som presterar i fler än en gren vid ung ålder har en signifikant längre tävlingskarriär än andra hästar. Veterinär Heimdahl skriver att en erfaren unghästutbildare, varierad träningsmiljö samt ridning i god balans är viktiga faktorer för en glad och frisk unghäst (Agria Djurförsäkring 2020). Heimdahl beskriver även att viloperioder och sparsamt tävlande är viktigt och att hänsyn bör tas till unghästen som enskild individ. Alla hästar från samma årgång kan inte utföra samma saker vid samma tidpunkt (Agria Djurförsäkringar 2020). Det är även ett bra komplement att tömköra eller longera unghästen med jämna mellanrum för att se hästen röra sig utan ryttare (SWB u.å.c). Varierat arbete är också viktigt för utvecklingen av unghästens styrka och kondition (SWB u.å.c). Varierat arbete kan även bestå av ridning i skog och mark, där hästarna utvecklar framåtbjudningen, grundkonditionen samt att hästen får gå på olika underlag (Harjaluoma och Åkerlund 2014).

2.3 Unghästutbildaren

Unghästutbildaren ska ha övergripande kompetens rörande horsemanship och ska på ett yrkesmässigt sätt kunna sköta hästar, stall och utrustning. Unghästutbildaren ska ha kunskap om inridning och grundutbildning av hästar med olika temperament. (Svenska ridsportförbundet 2014)

Fredricson & Andersson (2008) skriver att alla ryttare inte besitter rätt kunskap för att rida in hästar. Vissa egenskaper är mer angelägna hos den som ska utbilda en

unghäst till en väl fungerande ridhäst. Unghästutbildaren bör vara lugn, ha tålamod och självbehärskad. Denne bör även ha god balans med stadga och följsamhet i sisten samt en känslig hand. Arbetet med den unghästen ska vara konsekvent och hjälperna ska användas efter samma metod hela tiden. (Fredricson & Andersson 2008)

I Sverige finns det hästrelaterade utbildningar som förmedlar kunskap, både teoretisk och praktiskt, om den unga hästens utbildning. Via utbildningarna skapar sig studenterna och eleverna ett brett kontaktnät som kan vara gynnsam till det kommande arbetslivet efter avslutad utbildning. Kontaktnätet kan bestå av olika tränare, lärare och kurskamrater som de bekantar sig med under utbildningens gång (Hippson 2023). Utbildningarna som omfattar unghästutbildning är det treåriga Hippologprogrammet på Sveriges lantbruksuniversitet, det treåriga Beridarprogrammet förlagd på Flyinge Kungsgård som lyder under Myndigheten för Yrkehögskolan och en Folkhögskoleutbildning till Svensk Ridlärare (SRL) på Ridskolan Strömsholm (Flyinge u.å.a & Strömsholm u.å). Tidigare fanns även det ettåriga unghästprogrammet på Flyinge. Dessa utbildningar utbildar studenter och elever till att utveckla hästar från en oinriden unghäst till en häst som skall vara färdig att starta i unghästchampionat (Flyinge u.å.a). Svenska Ridsportförbundet genomför olika yrkesprov och diplomeringar (Svenska ridsportförbundet 2014). Diplomeringarna grundar sig i praktiska erfarenheter och har inga egentliga teoretiska krav (Svenska Ridsportförbundet 2014). Kraven för att avlägga Svenska Ridsportförbundets yrkesprov för diplomering som unghästutbildare är att personen lägst är 23 år, är diplomerad hästskötare, har dokumenterad visning av unghästar, tävlingsmeriter och minst fyra års yrkeserfarenhet (Svenska ridsportförbundet 2014). Kraven för att avlägga Svenska Ridsportförbundets yrkesprov för diplomering som beridare är att personen lägst är 27 år, är diplomerad unghästutbildare och arbetat som unghästutbildare i minst fyra år, deltagit på unghästbedömningar, grund- och vidareutbildat hästar och har dokumenterade tävlingsmeriter (Svenska Ridsportförbundet 2014).

Under de senaste 10 åren har cirka 155 unghästutbildare examinerats från Beridarprogrammet och Unghästprogrammet (Eriksson pers., medd. 2023). Från Hippologprogrammet har cirka 200 studenter tagit ut sin examen under de senaste 10 åren (Holgerson pers., medd. 2023). I dagsläget finns det 62 diplomerade unghästutbildare och 17 diplomerade beridare, dimpolerade av Svenska Ridsportförbundet (Svenska Ridsportförbundet 2022).

2.4 Hästvälfärd

Förr handlade djurvälfärd om att undvika negativa tillstånd för djuret (Mellor & Stafford 2008). Av den orsaken finns lagar anpassade efter vetenskaplig kunskap kring djurs behov samt samhällets inställning till behandling av djuret (Mellor & Stafford 2008). Lagstiftningen i Sverige omfattar flertalet föreskrifter kring hästens skötsel och inhysning (Jordbruksverket 2022). Hästen ska hållas och skötas i en god djurmiljö som ger den möjlighet att bete sig naturligt (Jordbruksverket 2022). Alla hästar ska få möjlighet till social kontakt, fri rörelse och daglig tillsyn (Jordbruksverket 2022). För att uppfylla detta finns olika inhysningssystem där de vanligaste är individuella boxar (Kielén et al. 2018). Samma författare skrev att över 80% av anläggningarna i Sverige hade stall med boxar som inhysningssystem, 20% hade lösdriftsanläggningar och 13% hade hästar som gick ute med tillgång till ligghall. De anläggningar som författarna beskriver kunde ha fler av de olika inhysningssystemen. Inhysningssystem väljs oftast baserat på ekonomi, tillgänglighet, skaderisk och vilken typ av verksamhet som hölls (Schröer 2010). Oavsett inhysningssystem som väljs är rörelse en viktig del av hästens vardag (Agria Djurförsäkring 2019). Rörelse är även en betydande del för hästens uppbyggande arbete, för att i framtiden klara av högre belastning på ligament och skelett (Agria Djurförsäkring 2019). Schröer (2010) skriver att det vanligaste skälet till att inte ha sin häst tillsammans med andra är skaderisken. Författaren menar dock att denna aspekt inte överensstämmer med den faktiska skadestatistiken.

Søndergaard & Ladewig (2004) förklarade att hästar som var inhysta i grupp behövde longeras kortare tid innan uppsittning än de som hölls enskilda. Samma författare skrev även att de hästar som hölls i grupp behövde färre upprepningar under utbildningsprocessen. Kjellberg (2022) menade att det gynnar både hästar och skötare att ha hästar inhysta i en aktiv grupphästhållning. Detta för att hästarna får mer rörelse och skötarna mindre arbetsbelastning (Kjellberg 2022). Samma författare skrev att även om hästarna i grupp hade fler skador än de som hölls ensamma så hade de lägre antal skador som ledde till sjukfrånvaro samt lägre antal hältor. I en annan studie visade det sig att de hästar som var inhysta ensamma tidigare tog kontakt med människor än de hästar som hölls i grupp (Søndergaard & Halekoh 2003). För att vänja hästar med någonting de tycker är obehagligt visade det sig att desensibilisering var de mest framgångsrika metoden (Christensen et al. 2006). Denna metod innebar att samtidigt som hästen passerade någonting som denne uppfattade som obehagligt så fick hästen foder för distraktion från de obehagliga samt förknippa detta med något positivt, i det här fallet föda (Christensen et al. 2006).

2.5 Kundkontakt

När Peters och Waterman (1987) gjorde en studie med amerikanska företag uppmärksammade de flera gemensamma faktorer till framgång. Författarna menar att en av dessa egenskaper var god kundkontakt. Jakobsson (1998) menar att kundvård är ett tillvägagångssätt där företaget anordnar aktiviteter för att tillfredsställa kunden samt förbättra kundkontakten. För att behålla kunder under längre tid lägger företag fokus på en aktiv kundvård (Sörqvist 2000).

Olsson (pers. medd. 2023) sade att sociala medier är ett bra verktyg för unghästupbildare att marknadsföra sig på. Thun et al. (2016) skriver att oavsett hur duktig marknadsförare företagaren är så är det svårt att veta vad kunden vill ha utan att fråga. Det är viktigt att tidigt under processen stämma av vilka förväntningar som finns. Detta är viktigt att göra med såväl nya som redan befintliga kunder. Skapande av en löpande dialog där företagare och kund stämmer av om de är nöjda eller om något mer efterfrågas. Om missnöje finns är det viktigt att det i ett tidigt skede lyfts så att detta kan åtgärdas, innan kunden väljer att avbryta samarbetet. (Thun et al. 2016)

Thun et al. (2016) skrev att när en kund känner ett behov av att köpa en tjänst påbörjas i de flesta fall en informationssökning. Detta kan ske i form av diskussion med vänner eller bekanta men även genom att besöka hemsidor eller sociala medier. Det är därför viktigt att informationen på dessa plattformar är anpassad utefter de kunder företaget förväntas vara aktuell för. Det är även viktigt att skapa nöjda kunder som pratar gott om företaget till vänner och bekanta. Samtidigt som kunden utför sin informationssökning sker oftast även alternativ undersökning. Detta betyder att kunden ställer fler liknande företags för- och nackdelar emot varandra. Här är det viktigt att som företagare genomfört en god målgruppsanalys så att företaget kan presenteras på bästa sätt.

2.6 Ekonomi

Alla företag måste fatta beslut gällande prissättning. Rätt pris är den summa som kunden är beredd att betala och priset blir således ett subjektivt begrepp. Priset på en vara eller tjänst bestäms utefter den efterfrågan och det utbud som finns. Ju högre ett pris en produkt har desto fler företag är intresserad av att sälja produkten då förtjänsten per såld produkt oftast är högre. Vad gäller efterfrågan följer motsatsen, ju lägre pris en vara har desto större efterfrågan från kunderna. Priset på en produkt kan även kallas jämviktsläge, detta jämviktsläge är där utbud och efterfrågan sammanfaller. Detta jämviktsläge kan komma att förändras, om efterfrågan eller utbudet på marknaden förändras. Inom de flesta branscher finns inte enbart en

marknad för en produkt utan marknaden består av flera delmarknader. Dessa delmarknader utgörs av olika kunder och olika säljare med olika sorters prioriteringar. En delmarknad kan vara de kunder som väljer att köpa produkter med högre priser. I dessa högre priser förväntar sig kunderna ofta god service, god kundvård och god kvalitet. (Trostek 2014)

Hästnäringen Nationella Stiftelse (HNS) har tillsammans med HNSs Avelkommitté lanserat en produktkalkyl som ska vara ett stöd för uppfödare att beräkna kostnaderna för hästuppfödning, skapa ett underlag för prissättning och på så sätt analysera och påverka lönsamheten i verksamheten. Kalkylen fylls i utifrån egna kostnader baserat på det individuella uppfödningssystemet och täcker in kostnader för avelsstoet och betäckning, till uppfödning av fölet och utbildning av den unga hästen. (Hästnäringen 2018)

3. Material och metoder

Denna studie genomfördes i form av en kvalitativ intervjustudie. En kvalitativ forskningsmetod hänvisar till att förstå människors uppfattningar och beskrivningar av olika situationer och ämnen. Metoder som används för att undersöka detta är intervjuer och tolkade analyser (Patel & Davidson 2011).

3.1 Urval

Valet av personer som intervjuades gjordes med ett så kallat bekvämlighetsurval (Bryman 2011). Tre olika kategorier, hästuppfödare, hästägare och unghästutbildare valdes med syfte att få en god överblick av vilka faktorer som prioriterades i valet av unghästutbildare samt vad som ingår i unghästutbildarens hästhållning och utbildningsystem. De inklusionskriterier som fanns i studien var att hästuppfödarna har lämnat i väg minst en tre- eller fyraårig häst till en unghästutbildare och årligen betäcker minst ett sto. Hästägarna ska köpt hästen och lämnat i väg minst en tre- eller fyraårig häst till en unghästutbildare. Unghästutbildarna ska varje år ta emot minst tio tre- och fyraåriga hästar för träning. Hästuppfödarna och unghästutbildarna som intervjuades i studien var alla professionella inom branschen och har sin verksamhet i företagsform. I varje kategori intervjuades fyra personer vilket sammanlagt medför att studien grundar sig på tolv intervjuer (Tabell 1). De personer som tillfrågades för intervju var personer som författarna kände till eller har fått förslag på av lärare på Ridskolan Strömsholm. De personer som författarna valde att besöka i stället för att intervju via telefon befann sig alla mindre än två timmar från Strömsholm.

3.2 Genomförande

I denna studie har det sammanställts en intervjumall (se bilaga 1). Innan respondenterna i studien intervjuades genomfördes en provintervju och därefter justerades intervjumallen. Intervjumallen kompletterades med ytterligare några frågor samt att ordningsföljden på frågorna justerades för att få en mer löpande intervju. Intervjuerna med respondenterna genomfördes på plats eller över telefon efter överenskommelse med respektive respondent. Sju intervjuer genomfördes

över telefon och fem personer intervjuades fysiskt på plats på aktuell anläggning. Intervjuerna genomfördes med endast intervjuarna och respondenterna närvarande. Respondenterna hade inte blivit informerade om intervjufrågorna på förhand. Vid inledningen av intervjun fick respondenterna information om hur intervjun kommer att gå till samt ge samtycke angående lagen om GDPR och hantering av personuppgifter. Intervjuerna spelades in med hjälp av två mobiltelefoner. Intervjuarna läste upp en fråga i taget och respondenterna fick sedan svara. Intervjuerna var tysta under intervjun förutom vid uppläsning av frågor och vid eventuella följdfrågor. Detta för att ge varje respondent möjlighet att svara utifrån egen erfarenhet och åsikt.

Tabell 1. Översikt över respondenterna

Namn	Ålder	Län	Inriktning	Hästrelaterad utbildning
Hästuppfödare 1	63 år	Östergötlands län	Hoppning	Domare i hoppning och exteriör, B tränare i hoppning
Hästuppfödare 2	55 år	Södermanlands län	Dressyr	Ridledarutbildning
Hästuppfödare 3	56 år	Norrbottnens län	Hoppning	Veterinär
Hästuppfödare 4	66 år	Uppsala län	Hoppning & Dressyr	Veterinär
Hästägare 1	52 år	Dalarnas län	Hoppning & Dressyr	
Hästägare 2	58 år	Upplands län	Hoppning	
Hästägare 3	52 år	Västmanlands län	Dressyr	Stallchefsutbildning
Hästägare 4	63 år	Västmanlands län	Hoppning & Dressyr	
Unghästutbildare 1	49 år	Jönköpings län	Hoppning	Hippolog, C tränare, diplomerad unghästryttare
Unghästutbildare 2	40 år	Östergötland	Hoppning	
Unghästutbildare 3	31 år	Västmanlands län	Hoppning	Hästgymnasium
Unghästutbildare 4	43 år	Skåne län	Hoppning & Dressyr	Hippolog

3.3 Resultatbearbetning

Svaren vid intervjuerna transkriberades systematiskt för att sedan kunna analyseras genom innehållsanalys. Innehållsanalys ämnar till att hitta samband eller utmärkande teman i det material som analyseras (Bryman 2011). I transkriberingen markerades respondenternas svar med olika färger för att få struktur till vilket tema texten hörde till.

3.4 Etik

Studien har utgått ifrån de etiska regler som Vetenskapsrådet tagit fram samt Sveriges lantbruksuniversitets riktlinjer för hantering av personuppgifter (Vetenskapsrådet 2002; Sveriges lantbruksuniversitet 2021). Samtliga respondenter

har fått information om studiens syfte samt blivit underrättade att deras deltagande är helt frivilligt därmed uppfyller studien informationskravet (Vetenskapsrådet 2002)

Studien har uppfyllt **samtyckeskravet** som innebär att respondenterna i studien har gett samtycke för att delta (Vetenskapsrådet 2002). Detta skedde muntligt av respondenterna innan intervjun. Vid intervjuerna fick respondenterna information om studiens syfte. De personuppgifter som samlas in om enskilda personer i studien används endast för forskningsmål enligt **nyttjandekravet** (Patel & Davidson 2019). Studien uppfyller även **konfidentialitetskravet** som beskriver att uppgifter insamlade om de medverkande i studien skall hållas konfidentiellt samt att ingen obehörig skall kunna ta del av dem (Patel & Davidson 2019).

4. Resultat

De teman som togs fram under transkriberingen var utbildningsystem, hästvelfärd, kundkontakt, ekonomi, resultat från unghästtest och tävling samt utbud och efterfrågan av tjänster. Dessa teman följer varandra i resultatbeskrivningen för respektive kategori.

4.1 Hästuppfödarna

Alla fyra hästuppfödare i studien uttryckte att de ville ha hjälp med inridning och visning på unghästtest. Hästuppfödare 1 ville även få unghästen vidareutbildad och hjälp med visning på bruksprov. Hästuppfödarna sade även att det inte behövde vara samma unghästutbildare som erbjöd alla tjänster. När unghästen senare skulle börja tävla menade hästuppfödare 3 även att unghästen kunde byta unghästutbildare till en som var mer fokuserad på att just ta fram tävlingshästar.

Alla fyra hästuppfödare i studien säljer en del av uppfödningarna redan som föl. Hästuppfödare 3 och 4 vill specifikt sälja hingstfölen direkt, då det blir mycket extra arbete med en hingst. Hästuppfödare 2 sade att det blir mest ekonomiskt lönsamt att sälja direkt som föl. Om unghästen säljs som tre- eller fyraåring ökar försäljningsvärdet, men det är mycket som kan hända med hästen från föl upp till 3-4 års ålder menar hästuppfödare 2. Alla fyra hästuppfödare i studien väljer att behålla vissa ston för rekrytering till sin egen avel. Hästuppfödarna är medvetna om det kostar pengar att få sin häst utbildad. Hästuppfödare 1 tycker att ekonomin spelar roll eftersom kvalitet kostar. Samma hästuppfödare menar på att:

”desto dyrare unghästutbildaren är desto mer upp till bevis är det” (Hästuppfödare 1)

Hästuppfödare 3 sade att det kan skilja flera tusen kronor i månaden beroende på vilken unghästutbildare som anlitas. Samma hästuppfödare menar även att det är viktigt att titta på ekonomin och räkna på vad som lönar sig. För hästuppfödare 4 är kostnaden mindre viktig.

Vid frågan varför hästuppfödarna valt sina nuvarande unghästutbildare så svarade hästuppfödare 1 att unghästutbildaren gör bra resultat ifrån sig på tävlingar och unghästvisningar. Hästuppfödare 2 sade att unghästutbildaren valdes för att den kan

visa och leverera bra resultat på unghästtest. Detta menade hästuppfödare 2 är viktigt för att få högt bedömda avelsston att använda i avel eller vid försäljning av unghästen. Hästuppfödare 3 valde sin unghästutbildare för att denne kan ge hästen störst chans att få riktigt bra resultat. Om unghästen ska säljas är det viktigt att unghästutbildaren har ett bra kontaktnät och att denne är bra på försäljning sade även samma hästuppfödare. Hästuppfödare 4 valde en unghästutbildare som denne har förtroende för och gör ett bra arbete med unghästen. Samma hästuppfödare sade att unghästutbildaren hittas genom att samtala med personer inom branschen för att ta reda på vad andra personer har för erfarenheter av unghästutbildaren.

Vid frågan om det var viktigt att unghästutbildaren hade någon hästrelaterad utbildning sade alla fyra hästuppfödare i studien att det var viktigare att unghästutbildaren kunde uppvisa resultat på unghästbedömningar och/eller tävling.

*”Resultat på unghästtest eller tävling är klart viktigare, mycket viktigare för vår del”
(Hästuppfödare 1)*

Det som hästuppfödare 1 tyckte var det bästa med att ha gått en utbildning inom unghästutbildning var att det skapar ett kontaktnät, vilket är viktigt när unghästutbildaren ska sälja hästuppfödarens hästar. Hästuppfödare 2 och 3 menar att utbildning ger ett seriösare intryck och att det kan vara ett plus. Det är dock viktigare att unghästutbildaren har kunskap och kan göra ett bra resultat med unghästen. För hästuppfödare 4 är unghästutbildarens kompetens viktigare än utbildning, vilket är både kunskap och tidigare erfarenheter. Hästuppfödarna i studien menar på att de vill lämna sina hästar till unghästutbildare som har erfarenhet och kunskap inom branschen.

Vid frågan om hästuppfödarna i studien anser det viktigt att visa unghästen på unghästtest svarade hästuppfödare 1, 2 och 4 att det är viktigt ur avelssynpunkt. En annan anledning till att hästuppfödarna 2 och 4 valde att visa hästen på unghästtest för att öka försäljningsvärdet vid eventuellt försäljning av unghästen. Hästuppfödarna 1 och 3 såg det mer som en del i unghästens utbildning att delta på unghästtest. För hästuppfödare 1 behövs hästarna visas på unghästtest för att få en bedömning och ett avelsindex på ston i tidig ålder. Om hästen ska vänta tills den är sex eller sju år innan den får några officiella resultat så tar det för lång tid.

*”Fick jag bestämma skulle det vara ett krav att hästen är visad om man köper unga hästar”
(Hästuppfödare 1)*

Alla fyra hästuppfödare i studien väljer ibland att inte visa unghästen på unghästtest. Anledningen till att hästuppfödare 2, 3 och 4 ibland inte visar unghästen på unghästtest är om hästen inte anses vara mogen, om hästen är i växtfas och om hästen utbildningsmässigt inte ligger i fas.

Vid frågan om vad hästuppfödarna anser vara viktigt och absolut ska ingå för unghästen när den är hos unghästutbildaren sade alla utvistelse. Hästuppfödare 1 tycker det är viktigt att unghästen är i rörelse och att det ska individanpassas utefter hästen och dess temperament. Hästuppfödare 2 menar på att hagvistelse är viktigt, men att det inte är något som prioriteras då unghästen är hos unghästutbildaren under en kort tid. För hästuppfödare 2 vore det önskvärt om hästarna kunnat gå i stora hagar eller på lösdrift hos unghästutbildaren men denne menar även på att det måste fungera praktiskt. För hästuppfödare 2 är det även viktigt att unghästen bibehåller sitt hull under tiden hästen är hos unghästutbildaren. Hästuppfödare 3 tycker att varierad träning är viktigt under tiden unghästen är hos unghästutbildaren. För samma hästuppfödare är det även viktigt att unghästen alltid kommer i första hand och att unghästutbildaren inte sätter sitt eget anseende före hästens kapacitet.

”Det är hästen som kommer i första hand sen naturligtvis att de helst ska ha mycket utvistelse, alltså leva så naturligt som möjligt” (Hästuppfödare 3)

För hästuppfödare 4 är även bra hagar och kontakt med andra hästar viktigt eftersom hästar vill vara i flock. Samma hästuppfödare tycker även att säkerhetsaspekter hos unghästutbildaren är viktigt som exempelvis att boxarna uppfyller lagkrav och att hagarna är säkra.

Vid frågan om vad hästuppfödarna i studien förväntar sig för kundvård från unghästutbildaren sade alla fyra hästuppfödare att de förväntar sig en löpande dialog. Vid försäljning av hästuppfödarens unghäst tycker hästuppfödare 1 att unghästutbildaren ska agera kundvänligt och professionellt mot hästuppfödarens egna kunder. Hästuppfödare 2 tycker att unghästutbildarna som anlitas generellt sett är dåliga på att ge uppdateringar kring unghästen. Hästuppfödare 3 och 4 sade att de vill känna sig säkra på att unghästutbildaren både hör av sig om unghästen utvecklas enligt plan och om något problem uppstår. Hästuppfödare 1 och 3 litar på att unghästutbildaren som valts ut sköter sitt arbete på allra bästa sätt. För hästuppfödare 4 är det viktigt att denne känner förtroende för unghästutbildaren.

”Jag vill känna mig säker på att dom verkligen hör av sig om det är någonting” (Hästuppfödare 3)

Hästuppfödare 1, 2 och 3 sade att de lämnar hästar till unghästutbildare som har ett beprövat utbildningsystem för sina hästar när frågan om vad hästuppfödarna tycker är viktigt ingår i utbildningsystemet.

”Erfarna unghästutbildare som man anlitar har ju ett system och då måste jag ju välja att lita på deras system” (Hästuppfödare 4)

Hästuppfödare 3 brukar lämna sina hästar till någon av Flyinges utbildningar för inridning där unghästen blir utbildad enligt riksanslagningarnas utbildningsystem.

Hästuppfödare 4 menar att det är viktigt att unghästutbildaren är skicklig på att anpassa utbildningstakten efter unghästens fysiska och psykiska tillstånd. Hästuppfödare 3 tycker det är viktigt att unghästutbildaren ser till att unghästen följer utbildningsskalan och att unghästen inte pressas för hårt. För hästuppfödare 3 är det viktigt med vardaglig hantering ingår i utbildningsystemet. Den vardagliga hanteringen kan vara att unghästen tränar på att åka transport, vistas i olika miljöer eller rids utomhus. Hästuppfödare 2 sade att unghästutbildaren som anlitas arbetar hästarna mycket från marken innan uppsittning för att hästarna ska känna tillit och förtroende vilket är positivt. Hästuppfödare 1 tror på att låta hästarna arbeta regelbundet varje vecka under den tid unghästutbildaren har unghästen i träning och sedan ge unghästen ordentlig viloperiod som på sommaren.

4.2 Hästägarna

Alla fyra hästägare i studien ville ha hjälp med inridning och visning på unghästtest. Hästägare 1 ville även få sin häst vidareutbildad. Ytterligare ville hästägare 2 få hjälp med vad all form av hantering av unghästen, vidareutbildning och eventuellt tävling. Hästägare 3 ville även få hjälp med försäljning av unghästen. Hästägare 4 sade att denne arbetar med långsiktiga projekt och vill att unghästen är hos samma unghästutbildare från att den rids in tills att den börjar tävla och antingen behålls eller säljs.

Vid frågan om ekonomi påverkar valet av unghästutbildare sade hästägare 1 att det kan spela roll. Hästägare 2 är villig att betala unghästutbildaren mer pengar för att få unghästen bra utbildad. Samma hästägare menar att om denne tror att unghästen besitter bättre kvalitéer och mer kapacitet så är det värt att betala en högre summa pengar för en bra unghästutbildare. För hästägare 4 är kostnaden inte det som avgör vilken hästutbildare som anlitas. Hästägare 3 sade att:

“Hästutbildning tar tid och kostar pengar, de behöver alla vara medvetna om” (Hästägare 3)

Vid frågan varför hästägarna valt sin nuvarande unghästutbildare sade hästägare 1 att det varierar till vilken unghästutbildare som unghästen lämnas till och att denne går på magkänslan om vad som tros vara bäst för unghästen. Unghästutbildaren som anlitas hittades via kontakter sade hästägare 1. Hästägare 2 sade att denne måste kunna lita på unghästutbildaren och det är smidigt om unghästutbildaren är geografiskt nära. Hästägare 2 hittade sin unghästutbildare via kontakter och genom att unghästutbildaren visar upp sig på tävling. Hästägare 3 tycker att unghästutbildaren som valts har ett genomarbetat utbildningsystem. Till vilken unghästutbildare som unghästen lämnas till sade hästägare 3 beror på syftet med hästen och vad hästen har för temperament. Vid valet av unghästutbildare tycker hästägare 4 att det är viktigt att unghästutbildaren kan presentera hur de arbetar med

hästarna och att systemet ska stämma överens med hästägarens egen filosofi. Hästägare 4 hittade sin nuvarande unghästutbildare via sitt kontaktnät.

Alla fyra hästägare i studien tyckte att det positivt om unghästutbildaren har en hästrelaterad utbildning men att det inte är avgörande vid valet av unghästutbildare. Hästägare 1 sade att unghästutbildaren kan skaffat sig kunskap genom tidigare erfarenheter och måste då kunna uppvisa någon form av resultat.

”Jag skulle aldrig lämna till någon som inte kan uppvisa någonting, antingen resultat eller en formell utbildning” (Hästägare 1)

Hästägare 2 förutsätter att personer som arbetar som unghästutbildare antingen har erfarenhet eller gått en utbildning. Samma hästägare menar att denne inte skulle lämna till vilken unghästutbildare som helst. För hästägare 3 är det viktigare med personkemi och att unghästutbildaren har samma synsätt på hur unghästen ska utbildas. Om unghästutbildaren kan uppvisa resultat som denne skapat sig från erfarenhet inom branschen, så menar hästägare 4 att unghästutbildaren har bevisat att den kan leverera via sina resultat. Unghästutbildarens erfarenheten väger tyngre över utbildning för hästägare 4.

Hästägare 1, 2 och 3 väljer att enbart visa hästar på unghästtest som de tror kan få diplom eller som kan få ett resultat som höjer avelsvärdet. Hästägare 1 sade att en anledning till att unghästen visas är för att se om det blev som det var tänkt med aveln, om unghästen ska avlas på, gå till sporten eller inget av det. Om unghästen inte skulle vara redo att visas på unghästtest så visas unghästen på ridhästtest som fyraåring sade hästägare 1. Om unghästen inte har chans till diplom så visar hästägare 2 inte hästen. Dels för att det kostar pengar, dels för att hästens resultat från bedömningen blir officiella. För hästägare 3 och 4 visas inte hästen om den inte är mogen för att genomföra unghästtestet.

”Är hästen mogen så visar vi men det är inte prio eftersom jag tänker långsiktigt” (Hästägare 4)

Alla fyra hästägare i studien tyckte att unghästar ska ha mycket utevistelse. Hästägare 1 menar även att hagens storlek inte ska bestå av en liten fyrkant utan att hästen ska kunna röra sig naturligt.

”De måste vara i hagen annars skulle jag aldrig lämna i väg hästen” (Hästägare 1)

”Unghästar behöver vara ute” (Hästägare 4)

För hästägare 4 är det även positivt om unghästutbildaren har bra hagmarker. Samma hästägare sade att denne förstår att mycket utevistelse kan vara svårt att få

till under tiden unghästen är hos unghästutbildaren men att hästarna måste få röra sig och definitivt ridas ut i skogen. Ytterligare sade hästägare 4 att denne inte skulle anlita en unghästutbildare som enbart rider i ett ridhus. Hästägare 2 och 3 sade att det är viktigt att unghästutbildaren lägger fokus på att få unghästen trygg. Hästägare 3 menar att ingen häst kan förstå vad som förväntas av den från början utan att det är unghästutbildaren som måste lära unghästen vad som är rätt.

Vid frågan om vad hästägarna i studien förväntade sig för kundvård från unghästutbildaren sade alla fyra hästägare att de ville ha löpande uppdateringar. Uppdateringarna från unghästutbildaren kunde ske både i tal och text och det var även önskvärt om uppdateringen innehöll en bild eller film. För hästägare 1 och 2 var det även viktigt att unghästutbildaren gav uppdateringar både när det skett framsteg och om det uppstått motgångar. Hästägare 2 sade även att unghästutbildaren ska vara kommunikativ och att informationen angående unghästen ska vara rak och ärlig. Ytterligare sade samma person att om en ny unghästutbildare anlitas behöver denne ge en mer utförlig dokumentation om vad unghästen gjort och hur det gått. För hästägare 3 är det viktigt med personkemi och att unghästutbildaren kan ha en bra dialog. Hästägare 4 sade att:

”Ju fler uppdateringar man får desto roligare är det att vara hästägare” (Hästägare 4)

Alla fyra hästägare i studien sade att det var viktigt att unghästutbildaren har ett utbildningsystem att presentera. För hästägare 1 är det viktigt att utbildningen av unghästen sker på ett avspänt sätt och att unghästen hellre får stanna längre hos unghästutbildaren än planerat. Samma hästägare sade att om unghästen är mogen ska den ridas ut och då med sällskap när de är så unga. Om unghästutbildaren skulle säga att denne inte tänker rida ut unghästen menar hästägare 1 att unghästutbildaren inte kommer anlitas. För hästägare 2 och 3 är det viktigt med hantering av unghästen. Hästägare 3 sade att det är viktigt att unghästen lär sig att stå stilla vid uppsittning, att den är trygg och förstår vad som förväntas av den. För hästägare 4 är det viktigt att alla i teamet hos unghästutbildaren har samma tänk om hur hästarna hanteras. Detta menar hästägare 4 både gör att hästar och människor blir lugnare och tryggare i systemet.

4.3 Unghästutbildarna

Vid intervjuerna framkom det att tre av unghästutbildarna hade någon form av hästrelaterad utbildning. Unghästutbildare 1 är hippolog, diplomerad unghästryttare och utbildad C-tränare i hoppning. Unghästutbildare 3 har gått ett treårigt hästgymnasium och unghästutbildare 4 är hippolog. Utöver detta hade även alla fyra unghästutbildare tidigare arbetserfarenheter av att rida in och utbilda hästar innan de startade egna verksamheter.

Antalet tre- och fyraåriga hästar som unghästutbildarna varje år tar emot varierade mellan 15 och 80 hästar. Alla fyra unghästutbildare i studien sade att kunderna ville ha hjälp med inridning och visning på unghästtest. Unghästutbildare 1, 2 och 3 sade även att vissa kunder vill ha hjälp med visning på bruksprov och inhoppling. Kunder, som lämnade sin häst till unghästutbildare 2, efterfrågade även hjälp med försäljning och tävling av unghästen. Unghästutbildare 3 sade även att visning på ridhästtest och tävling efterfrågades. Samma unghästutbildare sade att denne tar emot hästar som ska matchas långsiktigt mot championat. Unghästutbildare 4 sade att vissa hästar förhoppningsvis går Breeders Trophy och då vill kunderna även få hjälp med detta.

För att marknadsföra sig använder alla fyra unghästutbildare i studien sociala medier. Dock menar alla fyra unghästutbildare att det är resultaten som främst marknadsför företaget och genererar nya kunder.

”kunden köper ju en tjänst av mig och betalar ganska mycket pengar varje månad så de förväntar sig också resultat och att hästen utvecklas” (Unghästutbildare 1)

Vid frågan hur unghästutbildarna arbetar med kundvård varierade svaren. Unghästutbildare 1 sade att denne har en löpande kontakt med kunden angående hästen, både det som är gåt bra och om det uppstår problem. Samma unghästutbildare sade att uppdateringarna varierar beroende på vad som efterfrågas av kunderna.

”En del kunder vill ha mycket kontakt och del lite mindre kontakt” (Unghästutbildare 1)

Unghästutbildare 2 sade att all tid läggs på att utbilda och ta hand om hästarna och inte på att skicka uppdateringar till kunderna. Om det skulle uppstå något som gör att unghästen inte ligger i fas så kontaktas kunden. Unghästutbildare 2 menar att det inte går att uppdatera kunderna om varje steg unghästen gör med tanke på hur många hästar som står i stallet. Unghästutbildare 3 har en löpande dialog och uppdaterar kunderna cirka en gång i veckan. Uppdateringarna ges antingen via text, film eller över telefon. Unghästutbildare 4 har anställt en som sköter all kundkontakt för att kunderna ska få snabba svar så att unghästutbildaren kan lägga fokus på att arbeta hästarna. Vid bokning av utbildningsplats hos unghästutbildare 4 skickas ett infobrev ut med information om vad som ingår och vilka krav som ställs. Den information som kunderna sedan ger i retur angående unghästen skriver unghästutbildare 4 ner i en app på telefonen som alla i teamet kan ta del av.

Vid frågan om det är viktigt att unghästen visas på unghästtest sade unghästutbildare 1 att det hålls en dialog med kunden om denne vill att hästen ska visas på unghästtest. Unghästutbildaren 1 menar att denne tycker till om vad den tror om unghästen men att det är upp till ägaren att bestämma. Däremot om

unghästen inte anses vara redo att visas på unghästtest kommer unghästutbildare 1 inte att visa unghästen. Unghästutbildare 2 sade visning på unghästtest är något som de flesta kunderna har som mål när de lämnar hästen. Samma unghästutbildare sade att om denne inte anser unghästen vara lämpad för att visas så visar unghästutbildaren inte hästen. Unghästutbildare 3 vill bara visa hästar som får diplom eftersom resultaten marknadsför företaget. Unghästutbildare 4 tycker att visning på unghästtest ska vara ett mål för unghästen och att de i stort sett visar alla hästar. Unghästutbildare 4 ser unghästtestet som hästens examen och första riktiga tävling i livet. Samma unghästutbildare menar att det är viktigt att unghästen är väl förberedd och att uppgiften presenteras på ett bra sätt så att unghästen får en positiv upplevelse.

“Jag gillar unghästtestet. Jag tror att de är bra för svensk avel att vi visar dom yngsta hästarna för att vi ska få lite indikation på vad hingstarna lämnar så tidigt som möjligt. Ridhästtestet tycker jag är ett sunt sätt att introducera tävling för fyraåringarna. Hästarna gör ett gångartsprov innan man får hoppa fram i lugn och ro på banan, man kan inte göra en mjukare tävlingsstart. Det är även en trevlig väg att kvala till breeders. Breeders är en favorittävling för de är en av få där uppfödarna belönas och lyfts fram.” (Unghästutbildare 2)

Alla fyra unghästutbildare i studien poängterar vikten av att hästarna måste få gå ute i hagen. Unghästutbildare 3 har vissa av sina egna unghästar på lösdrift och tror att det är det bästa sättet för unghästen att växa upp och samtidigt kunna träna den. Samma unghästutbildare menar att hästarna då kan ha fri tillgång till foder, göra av med energi, leka med sina kompisar och stärka kroppen.

“Viktigt att de får gå ute i hage så mycket som möjligt” (Unghästutbildare 3)

Unghästutbildare 4 sade att utevistelse är viktigt, men att det inte är möjligt att hästarna ska kunna vara ute dygnet runt och samtidigt kunna bedriva verksamheten. Unghästutbildare 2, 3 och 4 tycker att hästarna gärna får hållas tillsammans i grupp vid hagvistelse. Unghästutbildare 2 försöker att hålla hästarna två och två tillsammans i hagarna och att det är något som unghästutbildaren frågar kunderna när de lämnar unghästen. Samma unghästutbildare sade även att denne har full respekt för ägarnas investeringar i unghästen men att det är viktigt att unghästen måste få vara häst. Alla fyra unghästutbildare sade även att de är noga med att hästarna som är hos dem får en varierad träning. Detta kan bestå av både ridning i skogen, på ridbana eller i ridhus, longering, tömkörning och löshoppning. Unghästutbildare 1 sade att om denne själv skulle lämna bort sin häst så är det viktigt att unghästutbildaren har bra boxar, hagar, staket och att det finns ett bra säkerhetstänk.

Alla fyra unghästutbildare i studien sade att de använder sig av ett traditionellt inridningssystem i grunden men med olika framarbetade variationer beroende på vilken erfarenhet de besitter. Unghästutbildare 1 sade att den även använder sig av

systemet som lärs ut på Sveriges riksänläggningar. Alla fyra unghästutbildare i studien sade att varierad träning är en viktig del i utbildningssystemet. Detta kan då vara antingen i form av longering, tömkörning, löshoppning eller uteritt. Unghästutbildarna 1 och 4 belyser specifikt att det är viktigt med varierad träning både för kroppens skull och mentaliteten hos unghästen. Alla fyra unghästutbildarna nämner hållbarhet som en viktig del i utbildningssystemet. Unghästutbildare 4 har arbetat fram ett system just för inridningshästar. Utbildningssystemet är uppbyggt så att hästarna kommer för inridning oftast under sex till sju veckor. Under veckorna är systemet uppdelat veckovis. Första veckan får hästarna vänja sig vid att få på sig all utrustning och unghästen lär sig att longeras. Andra veckan blir unghästen löst inspänd för att den ska känna att den har någonting som håller i bettet. Tredje veckan brukar hästarna tömköras, då med den yttersta linan runt unghästens bakdel och den innersta linan löpande. Detta för att öva på att svänga och se till att hästarna lyssnar samt kontrollera så att de inte är bakskygga. Under den tredje veckan påbörjas även momentet att hänga på unghästen inför uppsittning. På den fjärde veckan om allting går som det ska så sitter ryttaren uppsatt på unghästen i skritt och ibland även trav. Under femte och sjätte veckan så rids unghästen uppsatt och beroende på individen varierar detta steg hur fort allting går. Under den uppsatta ridningen används samma ring som är uppbyggd på löshoppningen vid ett treårstest fast utan hinder. Detta gör att unghästarna förstår att de ska följa ridhusväggen samtidigt som de villigt ska röra sig framåt. Unghästarna arbetas i detta utbildningssystem från måndag till fredag och vilar på helgerna. Efter inridningen får unghästen en viloperiod för att sedan arbetas sex till sju veckor igen innan det är dags för visning på treårstest.

*”Det viktigaste är att hästarna får en positiv upplevelse och de är glada och pigga och vill jobba och det är ju det som är egentligen vårt jobb att se till att få dem att tycka det är roligt”
(Unghästutbildare 4)*

Det utbildningssystem unghästutbildare 2 använder sig av är uppbyggt så att unghästen kommer för inridning i cirka fyra till sex veckor. Det unghästen under dessa veckor ska klara av är att kunna ridas i alla gångarter skapligt på tygeln samt ridas utomhus och löshoppat några gånger. Om den unghästen ska visas på treårstest får den åka hem och vila cirka två månader innan den sedan kommer tillbaka i sex till åtta veckor för att förberedas inför visning. Inför treårstestet arbetas unghästen mer individanpassat. Unghästutbildare 1 belyser ur sitt utbildningssystem att hästarna ska arbeta med ett gott förtroende och att hästarna ska tycka om sitt arbete.

”Den ska jobba hela tiden med ett gott förtroende. Mina hästar är mina arbetskompisar som ska vilja jobba med mig och tycka om sitt jobb” (Unghästutbildare 1)

Unghästutbildare 2 arbetar efter att hästarna ska följa årsgångstesternas krav och stor vikt läggs på dressyr och markarbetet. Samma unghästutbildare har som mål

att hästarna ska vara väluppfostrade. Detta för att unghästen ska kunna hamna var som helst i världen och bli omtyckt vart den än är. Unghästutbildarna i studien menar även att de är noga med att anpassa träningen efter unghästens förmåga.

5. Diskussion

5.1 Faktorer som påverkar valet av unghästutbildare

5.1.1 Utbildningssystem

Majoriteten av hästuppfödarna och hästägarna ansåg att unghästutbildarens utbildningssystem var en betydande faktor vid valet av unghästutbildare. Hästuppfödarna och hästägarna ville att utbildningssystemet skulle vara framarbetat med hjälp av erfarenhet och kunskap. Alla unghästutbildare i studien har tidigare erfarenheter från att rida in och utbilda hästar innan de startade egen verksamhet. Två av unghästutbildarna har även erhållit praktisk erfarenhet under sin hippologutbildning. Genom dessa meriter besitter unghästutbildarna kompetens att yrkesmässigt sköta och utbilda unghästar. I Svenska ridsportförbundet (2014) kompetensbeskrivning för de som vill avlägga yrkesprov för att bli diplomerad unghästutbildare och beridare är kompetens och erfarenheter ett krav för att bli behörig till att delta. På Hippologprogrammet och Beridarprogrammet är färdighetsträning i unghästhantering något som ingår i kursmålen (Flyinge u.å.a). Det står vidare att unghästutbildaren ska efter kundens önskemål kunna hantera och utbilda hästen mot bestämda mål. Det kan handla om att matcha hästens utbildning mot de olika unghästbedömningar, unghästtest, ridhästtest, Breeders Trophy och bruksprov som är en betydande kontrollpunkt av den unga hästens utbildning (SWB u.å.b). Sammanfattningsvis kan den kunskap och erfarenhet som behövs för att utbilda unga hästar inhämtas på flera olika sätt men att det som är gemensamt är att det tar tid att arbeta fram det system som slutligen används även om alla unghästutbildare i studien i grunden utgår från Utbildningsstegen (SWB u.å.c). Troligen kan systemen även utvecklas utefter att unghästutbildaren inhämtar mer kunskap och erfarenhet ju fler hästar som utbildas och arbetas med. Alla hästar är individer och kan komma att behöva individuella justeringar i utbildningssystemet.

En hästägare menar att tillit och förtroende är viktiga byggstenar i unghästens utbildningssystem. Det bör därför finnas en tydlig plan eller metod för att unghästen ska förstå vad som förväntas av den (Flyinge AB 2013). En annan hästägare anser det viktigt att ge unghästen tid för att undvika spänningar. Agria Djurförsäkringar

(2020) belyser unghästen som en enskild individ och att alla unghästar från samma årgång inte kan utföra samma saker vid samma tidpunkt. Detta kan antyda till att vissa av unghästutbildarna i studien inte väljer att visa vissa av dess unghästar på unghästtest och ridhästtest för att de inte anses klara eller mogna för uppgiften.

Ridning ute i naturen anser en hästuppfödare och två hästägare är betydande i utbildningssystemet vid valet av unghästutbildare. Det är även något alla unghästutbildare erbjuder och poängterar att de tycker är viktigt för hästens hållbarhet. Braam (2011) förklarar att varierad träning är viktiga faktorer för en glad och frisk häst. Samma författare skriver att de hästar som varit verksamma i mer än en gren har en längre tävlingskarriär än de hästar som enbart presterat i en gren. Ett antagande kan då göras att detta beror på att de hästar som tränats för flera olika grenar även fått en mer allsidig och varierad träning. Unghästtest är en unghästbedömning som främjar varierad träning eftersom unghästtestet är utformat som allsidig prövning med både gångarter och löshoppning vilket medför att hästarna, oavsett vilken disciplin de ämnar för, tränas och utbildas för båda disciplinerna (Viklund 2010). Veterinär Heimdahl anser också att varierad träning är en viktig faktor för att få en glad och frisk häst (Agria Djurförsäkringar 2020). Trots detta var det endast en av de unghästutbildarna som intervjuades som svarade att denne var verksam i mer än en gren. Däremot var alla unghästutbildare noga med att poängtera vikten vid varierad träning.

5.1.2 Hästvelfärd

Alla respondenter i studien var överens om att hästarna skulle få vara ute i hage varje dag så att hästarna dagligen kan röra sig fritt i alla gångarter, vilket är lagstadgat enligt Jordbruksverket (2022). En skillnad på omfattningen av utevistelse som efterfrågades av hästuppfödarna jämfört med hästägarna syntes. En anledning till detta kan vara att hästuppfödarna och hästägarna väljer att placera sina hästar hos unghästutbildaren under olika långa perioder. En hästuppfödare menade att det inte är alla hästar som mår bäst av att gå ute i flock och att utevistelse därför bör anpassas efter individen medan en unghästutbildare poängterade att hästarna som gick ute i flock kunde göra sig av med mer energi ute i hagen vilket bidrog till att hästen blev lugnare vid ridning. Detta kan kopplas samman med Søndergaard & Ladewig (2004) som menade att hästar som hölls i grupp behövde färre upprepningar under utbildningsprocessen men också till Kjellberg (2022) som förklarade att hästarna får mer rörelse när de befinner sig i flock. Agria Djurförsäkringar (2019) skrev även att rörelse bidrar till att stärka hästens rörelseapparat vilket i sin tur tillför hållbara hästar. En unghästutbildare poängterade dock att det är svårt att erbjuda alla hästar optimal utevistelse och samtidigt driva verksamhet. Här kan flera faktorer spela in, som hur marken ser ut, hur anläggningen är utformad och anpassad efter verksamheten samt antalet hästar.

Schörer (2010) bekräftade att inhysningssystem oftast väljs baserat på ekonomi, tillgänglighet, skaderisk och vilken typ av verksamhet som bedrivs. En teori kan vara att det i framtiden blir mer attraktivt att inneha en anläggning med stora välfungerade hagar och att detta kommer att ställas som krav på unghästutbildarna. Bakgrund till den teorin är att hästvelfärd blir ett allt mer omtalat ämne samt att ny forskning kring detta hela tiden publiceras. Risken att unghästutbildare med sämre möjligheter till utevistelse väljs bort blir således större. Detta bidrar då till att unghästutbildare med sämre möjligheter till utevistelse måste lägga stora resurser på att iordningställa fungerande hagar som fungerar året om vilket kan bli kännbart ur ett ekonomiskt perspektiv.

Utöver daglig utevistelse är även fysisk och social kontakt med andra hästar ett lagstadgat krav (Jordbruksverket 2022). Detta var även en viktig aspekt för en av hästuppfödarna i valet av vilken unghästutbildare som skulle anlitas. En unghästutbildare svarade att hästarna om möjligt hålls två och två i hagarna och att detta är någonting som hästägare tillfrågas om när hästen anländer. Samma unghästutbildare sade att denne har full förståelse om hästägare väljer att inte ha hästen tillsammans med andra hästar i hagen. Unghästutbildaren förstår att det är stora summor pengar som investeras i hästen varje månad och att risken för hagrelaterade skador kan upplevas höga. Anledningen till att inte hålla hästar tillsammans anses av hästägarna bero på skaderisken men enligt Schröder (2010) stämmer detta inte överens med den faktiska skadestatistiken. Kjellberg (2022) menar att hästar som skadar sig i grupp har färre antal skador samt hältor som leder till lång sjukfrånvaro i jämförelse med de hästar som hålls ensamma. Om hästarna hålls enskilt i hage kan detta bidra till sämre hästvelfärd då hästarna inte kan utväxla samma fysiska kontakt med varandra. I dessa fall blir det således viktigt att hästarna kan nosa på varandra över staketet eller genom boxarnas galler för att i alla fall tillfredsställa behovet av fysisk kontakt. För unghästutbildarna handlar det i slutändan om att göra sina kunder nöjda och enligt Thun et al. (2016) är det viktigt att stämna av vilka förväntningar som finns från kunderna.

5.1.3 Kundkontakt

Som företagare är det en fördel att ha en löpande dialog med sina kunder för att kunna erbjuda de tjänster som efterfrågas menade Thun et al. (2016). Till detta ses ett samband till den kundvård som efterfrågades i denna studie. En tydlig och rak dialog upplevdes vara viktig under tiden hästen var i träning hos unghästutbildaren. Det inkluderade såväl framgångar som motgångar men som dock inte erbjöds av alla unghästutbildare. En anledning till att hästägarna efterfrågade uppdateringar i form av bild och film från unghästutbildaren kan bero på att hästägarna troligen har sina hästar i träning där under en längre tid. För en hästuppfödare var det även viktigt att unghästutbildaren var kundvänlig mot hästuppfödarens kunder då

flertalet hästar var till salu. Kundkontakten är således en viktig faktor för ett företags framgång menar Peter och Waterman (1987). Sörqvist (2000) skriver även att ett företag behöver lägga fokus på en aktiv kundvård för att behålla kunderna under längre tid. När en ny unghästutbildare anlitas, så menade en hästägare att en tätare och mer ingående kontakt önskades för att kunna bygga upp en relation liknande den som skapats när samma unghästutbildare anlitas under en längre tid. Som unghästutbildare kan det därför vara en fördel att stämma av hur många uppdateringar som kunden önskar, till exempel i form av en målgruppsanalys (Thun et al. 2016). Olsson (pers. medd. 2023) menar att sociala medier även kan användas som ett verktyg, eftersom information och uppdateringar kan publiceras på ett snabbt och smidigt sätt till sina kunder men också som marknadsföring.

I studien kan det också konstateras att den unghästutbildare som inte erbjöd någon kundvård var den unghästutbildare som saknade en hästrelaterad utbildning och att den som erbjöd kontinuerlig veckovis uppdatering med film och bild var en av dem som var hippolog. Med dessa samband kan det då antagas att kundvård ingår i de olika utbildningarna och att studenterna får kunskap och förståelse kring detta. Eftersom alla hästuppfödare och hästägare tyckte att det var viktigt med löpande dialog, så kan en utbildad unghästutbildare ha fördel i att förstå hur viktig kundvården är. Den unghästutbildaren med mest löpande dialog var även samma som tog emot flest antal unghästar per år vilket kan antagas bero på tillräcklig förtjänst per häst för möjligheten att lägga mycket arbetstid på kundvården. Samma resultat kunde även ses i studien av Peter och Waterman (1987) där samband mellan god kundkontakt och framgång hos företag iakttogs.

5.1.4 Ekonomi

Trostek (2014) beskrev att kunder kan vara beredda på att betala en större summa pengar för en produkt om priset omfattar bland annat god service, god kundvård och god kvalitet. Detta är precis vad flertalet av hästuppfödarna och hästägarna poängterade, att de var medvetna om att utbildning kostar och att de var beredda på att betala mer för att få hästen bättre utbildad. Det var även en hästägare som nämnde att priset kan variera fler tusen kronor i månaden beroende på vilken unghästutbildare som anlitas. Ett antagande kan således göras att det grundar sig i det Trostek (2014) skrev om prissättning, att en del företagare väljer att erbjuda tjänster till ett högre pris men då med mer service inkluderat. Det poängterades att kostanden kan spela roll och att det måste löna sig att anlita en unghästutbildare. De som valdes att intervjuas i den här studien är alla medelålders hästuppfödare och hästägare med en lång erfarenhet och mycket kunskap, vilket kan ha stor betydelse för hur de svarar rörande ekonomi. Det som hade varit intressant att studera vidare var om fler yngre hästuppfödare och hästägare med färre antal hästar och färre års erfarenhet svarade samma sak i frågorna som rör ekonomi. Ett antagande kan

således tas att yngre personer inte har möjlighet att i samma utsträckning kunna betala för att få sin häst utbildad. Även de hästuppfödare och hästägare som anser sig ha en häst med mindre kapacitet kan komma att vilja lägga en mer begränsad summa för hästens utbildning då det blir svårare att skapa förtjänst vid en eventuell försäljning. Om detta antagande skulle bekräftas kan det betyda att det även finns en marknad för mindre etablerade unghästutbildare som då kan erbjuda inridning och vidareutbildning med ett annat upplägg, lösdrift eller ambulering ryttare, för en lägre summa pengar. För att som hästuppfödare, hästägare och unghästutbildare på ett enkelt sätt kunna se om verksamheten är lönsam kan HNS kalkyl användas som ett verktyg (Hästnäringen 2018).

5.1.5 Resultat från unghästtest och tävling är avgörande

Samband mellan hästuppfödarnas och hästägarnas önskemål jämfört med vad unghästutbildarna väljer att marknadsföra sig med kunde tydligt ses. Unghästutbildarna i studien väljer att marknadsföra sitt företag främst via resultat från tävling eller visning på unghäst- och ridhästtest. Trots detta är två unghästutbildare utbildade hippologer, vilket är en utbildning som ger en grund för att arbeta professionellt med utbildning av häst (Strömsholm u.å), och en unghästutbildare har gått på ridgymnasium. En anledning till detta kan vara att unghästutbildare som särskilt specialiserar sig på att förbereda unghästar för tävling, visning eller försäljning, kan betona de framgångsrika prestationerna hos de hästar dem utbildat. Genom att visa upp hästar som uppnått goda resultat kan de skapa en trovärdighet som attraherar kunder och bidrar till informationssökning (Thun et al. 2016). Då tävlingsresultat finns offentligt att hitta på tävlingsdatabasen (TDB) gör detta att kunderna lättare kan hitta resultat än exempelvis vad unghästutbildaren har för utbildning. Om kunden ska hitta information om utbildning behöver unghästutbildaren aktivt marknadsföra sig med denna merit, vilket kan vara en anledning till att resultatet är mer avgörande vid valet. En sak att ha i beaktning är att de unghästutbildare som intervjuats till studien även har extraordinära resultat från både unghästtest och tävling, vilket kan påverka studiens resultat av marknadsföring. Om en grupp unghästutbildare utan enastående resultat på unghästtest och /eller tävling intervjuats hade troligen marknadsföringen sett annorlunda ut, till exempel att de marknadsför sig med sin utbildning. En naturlig följdfråga blir då om svaret från hästuppfödarna och hästägarna blir annorlunda om unghästutbildarna i stället skulle marknadsföra sig med sin hästrelaterade utbildning. Endast en av fyra unghästutbildare, som intervjuades i studien, använder sig av en hemsida där både utbildning och tävlingsresultat marknadsförs. Övriga tre unghästutbildare använder sig inte av en hemsida utan presenterar sina resultat från unghästtest och tävling på sociala medier, vilket även Olsson (pers. medd. 2023) beskrev som en bra marknadsföringsstrategi.

Tre av de fyra intervjuade unghästutbildarna har som tidigare nämnts en hästutbildning. Ett antagande kan således göra att de besitter kunskap kring unghästutbildning och hästars hållbarhet som de inhämtat under utbildningen. Flyinge (å.u) skriver att elever och studenter under de olika utbildningarna studeras i hur hästar ska utbildas från oinriden unghäst till vuxen tävlingshäst. Troligen kan denna kunskap vara en del av unghästutbildarens framgång och förmåga att producera resultat. En teori kan då bli att utbildning och resultat har mer gemensamt än vad som ordagrants nämnts i studien.

5.2 Utbud och efterfrågan av tjänster

Alla unghästutbildare som intervjuades i studien erbjöd de tjänster som var mest efterfrågat av hästuppfödare och hästägare. Det kan tyda till att unghästutbildarna genomfört en målgruppsanalys som Thun et al. (2016) menar kan användas som ett hjälpmedel för att erbjuda marknaden de tjänster som efterfrågas och därmed tillfredsställa kundens behov. En anledning till att inridning och visning på unghästtest var mest efterfrågat kan bero på att de över tid blivit allt vanligare att ta hjälp med dessa moment (Olsson, pers. medd. 2023) och att det krävs ett godkänt ridprov för att erhålla diplom vid visning på unghästtest (SWB 2023). Detta kan även ha bidragit till den professionalisering som utvecklats vid unghästbedömningar (Olsson, pers. medd 2023). En hästägare menade att om hästen får ett sämre resultat vid visning på unghästtest eller ridhästtest är kostnaderna för visningen stora. En bakomliggande faktor till detta resonemang kan vara att resultaten från ett unghästtest är offentliga (SWB 2023) och att ett sämre resultat på en unghästbedömning inte kan döljas. Detta kan i sin tur leda till en sämre ekonomisk affär när hästen ska säljas. Om hästen istället uppnår ett bra resultat på en unghästbedömning kan hästens försäljningsvärde öka, vilket kan vara en anledning till att även försäljning var en efterfrågad tjänst av hästuppfödarna. För att uppnå en lyckad försäljning av sin häst kan det vara en fördel om unghästutbildaren har en hästrelaterad utbildning, som hippolog eller beridare och därmed skapat ett brett kontaktnät (Hippson 2023). Det kan användas som hjälp och rådgivning för att sätta rätt pris, marknadsföra hästen och hantera försäljningsprocessen mer effektivt. Om ett bra pris kan uppnås blir säljaren nöjd och chansen att samma unghästutbildare anlitas igen vid ytterligare ett tillfälle ökar. Kunden i sin tur blir nöjd över affären, vilket leder till att hen talar gott om företaget till sina vänner och bekanta (Thun et al. 2016).

5.3 Metod och genomförande

Den geografiska spridningen på respondenterna var relativt god även om merparten befann sig i närheten av Strömsholm. Antalet ägda hästar i träning varierade mellan hästuppfödarna och hästägarna. Detta ger en bild över hur både små- och storskaliga hästuppfödare och hästägare resonerar i ämnet. Antalet tre- och fyraåriga hästar som unghästutbildarna tog emot varje år var mellan 15 och 80 hästar. Fördelen med att hästantalet var varierat är att det ger olika perspektiv på hur verksamheten bedrivs. De personer som valdes att intervjuas var informerade om att en intervju kring ämnet skulle ske samt att tillräckligt med tid var avsatt. Det upplevdes ingen skillnad att intervjua respondenterna över telefon eller på plats. Det uppstod dock bättre personkemi med vissa respondenter, vilket kan ha påverkat svaren. En parameter att ta i beaktning var att vissa intervjuer över telefon och på plats gick fortare än vad som förutspåddes. Detta kan ha bidragit till att vissa frågor inte besvarades lika utförligt som andra. Antalet respondenter i studien är begränsat vilken gör resultatet mindre tillförlitligt. Respondenterna består av flertalet välkända namn, vilket medför att studiens resultat enbart ger en inblick i en del av marknaden. Delen som studien ger inblick i är den delmarknad som är beredd att betala ett lite högre pris för en mer kvalitativ tjänst (Trostek 2014). För att få ett bredare perspektiv på ämnet hade en kvantitativ studie i form av en enkät kunnat skickats ut. Svaren från respondenterna i denna studie skulle då kunnat jämföras med den kvalitativa studiens resultat.

5.4 Framtida studier och möjliga utvecklingsmöjligheter

Framtida studier inom området kan förslagsvis bestå av en kvantitativ studie där svar från hobbyhästuppfödare, hobbyhästägare och unghästutbildare med en mindre verksamhet kan studeras. Det vore intressant att jämföra den genetiska nivån på hästarna jämfört med vad hästägarna är beredda att investera för pengar i hästens utbildning. Ett annat område att studera är om utbildning, hästhållning och hästvelfärd tros bli mer betydande för att behålla kunder i framtiden.

Under arbetets gång framkom fler utvecklingsmöjligheter inom branschen för unghästbildare. Som nyutbildat unghästutbildare vore det en god idé att söka anställning hos en erfaren unghästutbildare. Då kan ytterligare färdighetsträning och kontaktnät inhämtas och olika varianter på utbildningssystem studeras. Det bidrar även till erfarenheter som benämndes som en viktig aspekt för hästuppfödarna och hästägarna. En annan utvecklingsmöjlighet är kundkontakten mellan unghästutbildare, hästuppfödare och hästägare där information om hästen och utbildningsprocessen kan dokumenteras och delas, förslagsvis genom en mobil

applikation eller en hemsida som gör det enkelt för alla parter att ta del av informationen. I denna mobila applikation skulle unghästutbildare kunna finnas registrerade. Genom att ha alla verksamma unghästutbildare samlade på ett ställe hade det varit enklare för hästuppfödare och hästägare att hitta en lämplig unghästutbildare för utbildning av sin unghäst. Mobilapplikationen skulle även kunna hjälpa unghästutbildarna med marknadsföring och nå ut till fler kunder.

5.5 Slutsats

De faktorer som påverkar valet av unghästutbildare var att unghästutbildaren har resultat från unghästtest eller tävling, unghästutbildarens utbildningssystem för hästarna, hästvelfärd, kundkontakt och ekonomi. För att unghästutbildare ska kunna möta hästuppfödarens och hästägarens efterfrågade önskemål är det viktigt att erbjuda varierad träning, anpassad utbildning efter hästen som enskild individ mot kundens önskemål, utevistelse samt upprätthålla god dialog och löpande uppdateringar rörande hästen och dess utveckling.

Referenser

Litteratur

- Agria Djurförsäkring. (2019). *Hållbar ridning för hållbara hästar*. Kalmar: Lenanders Grafiska AB.
- Bonow, S., Eriksson, S., Hellsten, T.E. & Viklund, G. Å. (2022). Consequences of specialized breeding in Swedish Warmblood horse population. *Journal of animal Breeding and genetics*. 140 (1), 79–91. <https://doi.org/10.1111/jbg.12731>
- Braam, Å. (2011). *Breeding for Durable Riding Horses using Competition Statistics*. (Animal Breeding and Genetics: 2011: 147). Uppsala: Department of Animal breeding and Genetics, Swedish University of Agricultural Sciences. <https://res.slu.se/id/publ/33843>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber Ab.
- Christensen, J.W., Rundgren, M. & Olsson, K. (2006). Training methods for horses: habituation to a frightening stimulus. *Equine Veterinary Journal*. 38(5), 439–443. <https://doi.org/10.2746/042516406778400574>
- Flyinge AB. (2013). *Flyingemodellen - Från föl till final*. 1 uppl., Sportförlaget i Europa.
- Fredricson, J. & Andersson, I. (2008). *Utbildning av den unga hästen*. 1 uppl., Västerås: Ica bokförlag.
- Gerber Olsson, E., Árnason, T., Näsholm, A. & Philipsson, J. (1999). Genetic parameters for traits at performance test of stallions and correlations with traits at progeny tests in Swedish warmblood horses. *Livestock Production Science*. 65 (1–2), 81–89. [https://doi.org/10.1016/S0301-6226\(99\)00176-1](https://doi.org/10.1016/S0301-6226(99)00176-1)
- Graaf, K. (2004). *Den svenska varmbloodshästens historia under 200 år*. Västervik: AB C O Ekblad & CO Tryckeri.
- Harjaluoma, S & Åkerlund, S. (2014). *Dokumentation av unghästutbildning på ridskolan strömsholm*. (Examensarbete 2014: K36). Sveriges Lantbruksuniversitet. Hippologenheten/hippologprogrammet. harjaluoma_s_akerlund_s_140616.pdf (slu.se)
- Jakobsson, P. (1998). *Internet som strategiskt kommunikationsverktyg*. Lund: Studentlitteratur.
- Jönsson, L., Egenvall, A., Roepstorff, L., Näsholm, A., Dalin, G. & Philipsson, J. (2014). Associations of health status and conformation with longevity and lifetime competition performance in young Swedish Warmblood riding horses: 8,238

- cases (1983–2005). *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 24(12). <https://doi.org/10.2460/javma.244.12.1449>
- Kielén, M., Olsson, Y., Nordgren, M. & North, M. (2018). *Hästhållning i Sverige 2016*. (Rapport 2018:12). Jönköping: Jordbruksverket. [cHdl1OnPRMtmpTarget](https://www.jordbruksverket.se/cHdl1OnPRMtmpTarget) ([jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se))
- Kjellberg, L. (2022) *Horse stables in the 21st century - aspects of management, behaviour and health*. Diss. Uppsala: Swedish University of Agricultural Sciences. <https://doi.org/10.54612/2gi2i8ned7>
- Mellor, D.J. & Stafford, K.J. (2008). Integrating practical, regulatory and ethical strategies for enhancing farm animal welfare. *Australian Veterinary Journal*. 79(11), 762–768. <https://doi.org/10.1111/j.1751-0813.2001.tb10895.x>
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4 uppl., Lund: Studentlitteratur.
- Peters, T.J. & Waterman, R.H. (1987). *På jakt efter mästerskapet: vägen till det framgångsrika företaget*. 3 uppl. Stockholm: Svenska Dagbladet.
- Schröer, S. (2010). *A study investigating the benefits of group stabling in comparison to individual stabling of horses*. *Equine Leisure & Sports*. <https://edepot.wur.nl/166346>
- Søndergaard, E. & Halekoh, U. (2003). Young horses' reactions to humans in relation to handling and social environment. *Applied Animal Behaviour Science*. 84 (4), 265- 280. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2003.08.011>
- Søndergaard, E. & Ladewig, J. (2004). Group housing exerts a positive effect on the behaviour of young horses during training. *Applied Animal Behaviour Science*. 87 (1–2), 105–118. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2003.12.010>
- Sörqvist, L. (2000). *Kundtillfredsställelse och kundmätningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Thun, M., Bernfalk, M. & Gustaver, F. (2016). *Ekonomi i ridsportföreningen*. 1 uppl., Stockholm: SISU idrottsböcker.
- Trostek, W. (2014). *Företagsekonomi för icke-ekonomer*. Stockholm: Sunoma Utbildning AB.
- Vetenskapsrådet. (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Viklund, Å. (2010). *Genetic Evaluation of Swedish Warmblood Horses*. (Animal Breeding and Genetics: 2010:48). Uppsala: Department of Animal breeding and Genetics, Swedish University of Agricultural Sciences. <https://res.slu.se/id/publ/30438>
- Viklund, Å., Hellsten, T.E., Näsholm, A., Strandberg, E. & Philipsson, J. (2008). Genetic parameters for traits evaluated at field tests of 3-and 4-year-old Swedish Warmblood horses. *Animal*. 2(12), 1832 - 1841. <https://doi.org/10.1017/S1751731108003030>
- Wallin, L., Strandberg, E. & Philipsson, J. (2001). Phenotypic relationship between test results of Swedish Warmblood horses as 4-year-olds and longevity. *Livestock Production Science*. 68(2–3), 97–105. [https://doi.org/10.1016/S0301-6226\(00\)00244-X](https://doi.org/10.1016/S0301-6226(00)00244-X)

Internetsidor

- Ackordhäststiftelsen (u.å). Ackordhäststiftelsen. Om oss | Ackordhäststiftelsen (ackordhast.se) [2023-05-03]
- Agria Djurförsäkring (2020). Anpassad ridning ger en hållbar unghäst. anpassad-ridning-ger-en-hallbar-unghast [2023-01-29]
- Federation Equestrian International (2023). FEI Ranking and Standings. FEI Rankings and Standings [2023-04-19]
- Flyinge (2018). Strömsholmhäst vann breeders på Flyinge. <https://flyinge.se/2018/10/08/stromsholmhast-vann-breeders-pa-flyinge/> [2023-05-01]
- Flyinge (u.å.a). Utbildningar. Utbildningar – Flyinge [2023-04-03]
- Flyinge (u.å.b). Utbildningar – Beridarprogrammet. Beridarprogrammet – Flyinge [2023-04-26]
- Hippson (2023). Lär känna studierektorerna på Hippologen. <https://www.hippson.se/artikelarkivet/sponsrad/lar-kanna-studierektorerna-pa-hippologen.htm> [2023-05-18]
- Hästnäringen (2018). Produktkalkyl ger koll på kostnaderna för hästuppfödning. <https://hastnaringen.se/produktkalkyl-ger-koll-pa-kostnaderna-for-hastuppfodning/> [2023-05-20]
- Jordbruksverket (2022). Skötsel och stallmiljö för hästar. <https://jordbruksverket.se/djur/lantbruksdjur-och-hastar/hastar/skotsel-och-stallmiljo> [2023-01-30]
- Strömsholm (u.å). Utbildningar – Hippologprogrammet. Hippologprogrammet – Strömsholm (stromsholm.com) [2023-04-26]
- Svenska ridsportförbundet (2014). Till Dig som avser att avlägga yrkesprov för Diplomerings som: unghästutbildare eller beridare. https://ridsport.se/download/18.16c6897818233bd8b6d15d3/1658810948030/info_y-prov_ungh-stutbildare-beridare_-_2015akt.pdf [2023-01-30]
- Svenska ridsportförbundet (2022). Diplomerade beridare och unghästutbildare. https://ridsport.se/download/18.16c6897818233bd8b6d846/1658757076414/beridare_unghutbildare.pdf [2023-01-30]
- SWB Equestrian Week (2023). Kval- och finalregler 2023. Kval- och finalregler – SWB | Swedish Warmblood Association [2023-04-27]
- SWB Equestrian Week (u.å.a). Om Breeders Trophy. Om Breeders Trophy – SWB | Swedish Warmblood Association [2023-04-26]
- SWB Equestrian Week (u.å.b) Anslutning till Breeders Trophy. Breeders Trophy-anslutning – SWB | Swedish Warmblood Association [2023-04-26]
- Swedish Warmblood Association (2021). Hingsreglemente del 2 bedömningsreglemente bruksprov 2023. https://swb.org/wp-content/uploads/2023/02/Bedomningsregelverk_bruksprov_2023_public..pdf [2023-04-26]
- Swedish Warmblood Association (2023). Unghästtest Bedömningsreglemente 2023. [reglemente_unghasttest_2023_GDK_PBL](https://swb.org/wp-content/uploads/2023/02/Bedomningsregelverk_bruksprov_2023_public..pdf) (swb.org) [2023-04-25]

- Swedish Warmblood Association (u.å.a). Uppfödringsfilosofi och avelsmål.
Uppfödningsfilosofi & avelsmål – SWB | Swedish Warmblood Association
[2023-02-16]
- Swedish Warmblood Association (u.å.b). Unghästbedömningar. Unghästbedömningar –
SWB | Swedish Warmblood Association [2023-02-16]
- Swedish Warmblood Association (u.å.c). Den unga hästens utbildningsstege. Unghästens
utbildningsstege – SWB | Swedish Warmblood Association [2023-02-16]
- Swedish Warmblood Association (u.å.d). SWB Dokumentarkiv. SWB Dokumentarkiv –
SWB | Swedish Warmblood Association [2023-02-16]
- Swedish Warmblood Association (u.å.e). Bruksprov. Bruksprov – SWB | Swedish
Warmblood Association [2023-02-16]
- Swedish Warmblood Association (u.å.f). Cosmopolit (SWB). Cosmopolit (SWB) - Blup -
- hitta information om SWB-hästar [2023-04-25]
- Swedish Warmblood Association Örebro (2015). Bedömningsreglemente
kvalitetsbedömning 2015. 3-årstest (swborebro.com) [2023-02-16]
- Tidningen Ridsport (2022). Det finns bara odiagnostiserade hästar.
<https://www.tidningenridsport.se/det-finns-bara-odiagnostiserade-hastar/> [2023-
05- 15]
- World of Showjumping (2022). From youngster to international Grand Prix horse:
Markan Cosmopolit. From youngster to international Grand Prix horse: Markan
Cosmopolit | World of Showjumping [2023-04-21]

Personliga meddelanden

- Linda Eriksson, utbildningsledare beridarprogrammet, studierektor hippologprogrammet,
SLU, 2023-02-02.
- Anna-Lena Holgersson, föreståndare på hippologheten, SLU, 2023-02-02.
- Christina Olsson, husdjursagronom, chef på Svensk Travsports avelsavdelning,
ordförande i Avelsvärderingsnämnden SWB, hästuppfödare, 2023-04-21.
- Emma Thorén Hellsten, AgrD., f.d. SWB avelsledare, 2023-02-02.

Populärvetenskaplig sammanfattning

År 2022 var första gången en svensk häst vann ett världsmästerskap, Markan Cosmopolit. Som unghäst visades Markan Cosmopolit med goda resultat på SWB unghästtest, kvalitetsbedömning och Breeders Trophy. Markan Cosmopolit är ett gott exempel på hur viktig en korrekt grundutbildning av den unga hästen är för att skapa förutsättningar för att ta fram en häst i världsklass.

Foto: Jens Fredricson.

De varmlodiga ridhästar som föds upp i Sverige är idag ofta mycket känsliga, explosiva och reaktiva, vilket bidrar till att hästarna är svårare för mindre rutinerade personer att hantera och utbilda på ett säkert och korrekt sätt. Detta är en anledning till att många hobbyryttare väljer att lämna iväg sina unga hästar till erfarna unghästutbildare. Denna studie genomfördes i form av kvalitativ intervjustudie där studiens första syfte var att undersöka hästägares och hästuppfödares önskemål och prioriteringar vid valet av unghästutbildare för sina tre- och fyraåriga unghästar. Studiens andra syfte var att sammanställa vilka tjänster unghästutbildare erbjuder sina kunder samt hur de arbetar och resonerar kring unghästutbildning. I studien intervjuades sammantalt tolv respondenter i de tre olika kategorierna; hästuppfödare, hästägare och unghästutbildare.

Studien visar att de faktorer som påverkade valet av unghästutbildare var att unghästutbildaren har resultat från unghästtest eller tävling, unghästutbildarens utbildningssystem för hästarna, hästvalfärd, kundkontakt och ekonomi. För att unghästutbildare ska kunna möta hästuppfödarens och hästägarens efterfrågade önskemål är det viktigt att erbjuda varierad träning, anpassad utbildning efter hästen som enskild individ mot kundens önskemål, utevistelse samt upprätthålla god dialog och löpande uppdateringar rörande hästen och dess utveckling.

Författarnas tack

Vi vill rikta ett speciellt tack till vår handledare Elisabeth Olsson som puschat oss i rätt riktigt hela arbetet igenom. Tack även till Lars - Gösta Naucclér och Ackordhäststiftelsens finansiering som givit oss inspiration och motivation till arbetet. Tack även till examinator Karin Morgan. Vi vill även rikta ett stort tack till de hästuppfödare, hästägare och unghästutbildare som deltagit vid våra intervjuer.

Bilaga 1, frågor till intervjuer

Frågor till unghästutbildarna

1. Berätta kortfattat om din verksamhet
2. Är det okej att ditt namn och företag står med i arbetet?
3. Hur gammal är du?
4. I vilket län bor du?
5. Vilken utbildning inom häst har du?
6. Har du några tidigare yrkeserfarenheter?
7. Kan du kortfattat berätta om din hästbakgrund?
8. Vilken/vilka disciplin är du mest inriktad på?
9. Hur länge har du varit verksam i branschen?
10. Hur många 3 till 4 åriga hästar tar du emot per år?
11. Vad är det som de flesta hästägare/uppfödare vill ha hjälp med?
12. Vad/hur arbetar du som företagare med för kundvård?
 - kontrakt
 - sociala medier
 - uppdateringar
13. Hur marknadsför du ditt företag?
 - sociala medier
 - ryttare
14. Har du något utbildningssystem? hur är det uppbyggt?
15. Är det något speciellt som just du är nogga med att hästen ska kunna/ klara av som 3 - 4 åring?
 - utgår du ifrån Flyingemodellen?
16. Vilka förväntningar har du på hästarna som kommer till dig för utbildning? (finns en tydlig dialog med hästägare/uppfödaren innan hästen kommer?)
 - vilka krav har du
 - är det sagt vad hästen kan / inte kan
 - är det tydligt vad hästen ska lära sig
17. Vad tycker du är viktigast i utbildningssystemet?
 - tillit
 - övningar
18. Om hästen inte når upp till målen, hur gör ni då?
19. Vilka faktorer är för dig viktiga att ingår i hästens tid hos er?

- Utevistelse
 - varierad träning
 - hästhållning
20. Frågar hästägarna något om detta när de kontaktar/anlitar dig?
 21. Är det viktigt för dig att hästen visas på unghästtest/ridhästtest? Berätta varför/ varför inte, hur väljer du ut vilka som ska visas.
 22. Ungefär hur långt har du till närmsta plats där unghästtest och ridhästtest genomförs?
 23. Vad tycker du är viktigt i utbildningssystem? (kan du berätta översiktligt berätta om ditt system)

Frågor till uppfödarna

1. Berätta lite kortfattat om din verksamhet
2. Är det okej att ditt namn och företag står med i arbetet?
3. Hur gammal är du?
4. I vilket län bor du?
5. Vilken utbildning inom häst har du?
6. Har du några tidigare yrkeserfarenheter?
7. Kan du kortfattat berätta om din hästbakgrund?
8. Vilken/vilka disciplin är du mest inriktad på?
9. Hur många uppfödningar har du per år?
10. Hur länge behålls uppfödningarna?
11. Om du väljer att behålla till 3–4 år, Vilken hjälp vill du ha av din hästutbildare?
12. Vad förväntar du dig för kundvård av din hästutbildare?
 - uppdateringar
 - sociala medier
 - kontrakt
13. Hur hittade du din unghästutbildare?
 - Kontakt
 - Marknadsföring
14. Vad avgör vilken unghästutbildare du anlitar?
 - ekonomi
 - kontakt
 - system
 - värderingar
15. Vilka faktorer är för dig viktiga att ingår i hästens utbildning?
 - Utevistelse
 - varierad träning
 - hästhållning
 - tävling

- lastning
- 16. Vad tycker du är viktigt i utbildningssystem?
 - arbete från marken
 - sadeltämjning
 - uppsittning
- 17. Är det viktigt att hästutbildaren har någon typ av hästrelaterad utbildning?
- 18. Är det viktigt för dig att hästen visas på unghästtest/ridhästtest? Berätta varför, hur väljs det ut vilka som ska visas och inte?
- 19. Ungefär hur långt har du till närmsta plats där unghästtest och ridhästtest genomförs?

Frågor till hästägarna

1. Är det okej att ditt namn och företag står med i arbetet?
2. Hur gammal är du?
3. I vilket län bor du?
4. Vilken utbildning inom häst har du?
5. Har du några tidigare yrkeserfarenheter?
6. Kan du kortfattat berätta om din hästbakgrund?
7. Vilken/vilka disciplin är du mest inriktad på?
8. Antal hästar i träning? Både 3–4 åringar och äldre?
9. Vilken hjälp vill du ha av din hästutbildare? Med vilken del av inridning/utbildning, är det främst visning, inläring av något speciellt?
10. Hur hittade du din unghästutbildare?
 - Kontakt
 - Marknadsföring
11. Vad avgör vilken unghästutbildare du anlitar?
 - ekonomi
 - kontakt
 - system
 - värderingar
12. Är det viktigt för dig att hästen visas på unghästtest/ridhästtest? Berätta varför?
 - hur väljs de ut vilka som ska visas.
13. Ungefär hur långt har du till närmsta plats där unghästtest och ridhästtest genomförs?
14. Vad förväntar du dig för kundvård av din hästutbildare?
 - sociala medier
 - uppdateringar
 - kontrakt
15. Vilka faktorer är för dig viktiga att ingår i hästens utbildning?
 - sadeltämjning

-arbete från marken

-uteritt

-lastning

-uppsittning

-tävling

-visning

16. Är det viktigt att utbildaren har utbildning, eller resultat viktigare?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.